PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

Regionala Hunedoara-Deva

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

DIN SUMAR:

Cîți am fost — cîți vom fi

Cine sînt cotropitorii albaștri

TORPILĂ LA TRIBORD!

„Bunicuța" gimnasticii sovietice, pe care sperăm să o aplaudăm pe scenă. (Citiți în pag. XII-a: „Un teatru al sportului")

De ce ne certăm

Țara care n-ar trebui locuită ?

Insuficiența hepatică

ANUL XXIV

11

(1200)

15 martie 1968

12 pagini, 1 leu

Inexactitățile orei exacte

Viorile și fata: la secția muzicală a magazinului universal din Gomel.

Foto: G. Ustakov

G. Aubai: Vrem să trăim (Linogravură)

PROZĂ

O fizionomie necorespunzătoare

Intr-o zi, stînd de vorbă cu un vechi prieten, acesta îmi spuse :

— Şti, după părerea mea, ar trebui să-ţi supui faţa unei operaţii de chirurgie estetică.

— De ce ? I-am întrebat eu. Doar n-am comis nici o crimă şi nu trebuie să mă ascund de urmăritorii mei ! Sau poate că nu plătesc pensia alimentară ?

— Nu, nu eşti un criminal. Dar nu numai criminalii solicită concursul chirurgilor specialişti în operaţiile estetice. Li se mai adresează, de pildă, cei care vor să arate mai tineri

— Nu vreau să arăt mai tînăr. Nevastă-mea îmi ştie anii. Prietenii — de asemenea. Colectivul în care lucrez îmi cunoaşte viaţa ; mi-am făcut autobiografia la o şedinţă, iar dosarul meu de cadre cuprinde toate datele necesare.

— Faci pe nebunul ! Ca şi cum n-ai şti despre ce-i vorba ! Fizionomia te-a trădat totdeauna. Spui una, dar pe faţa ta se citeşte alta. Mai bine să nu se citească nimic. Trebuie să-ţi confecţionezi o fizionomie neutră.

— Asta-i adevărat, fizionomia mi-a dat totdeauna de furcă.

Mama îmi povestea, de pildă, că atunci cînd eram încă foarte mic şi rudele sau vecinii se apropiau de patul meu, toţi exclamau:

— Ce căpşor deştept şi expresiv !

Mai tîrziu însă, aprecierile s-au schimbat cu totul. Capul meu deştept şi expresiv a încetat să le mai facă plăcere. Cînd aveam oaspeţi, mama mă lua de-o parte, să nu audă nimeni, şi mă întreba:

— De ce te uiţi cu privirea asta de lup la mătuşa ta ? De ce zîmbeşti cu răutate, cînd mănîncă unchiul tău ?

Tata nu-mi punea întrebări, ci îmi dădea dispoziţii :

— Isprăveşte cu strîmbăturile, artistule !

Eram eu oare vinovat că aveam nişte ochi expresivi, ca de cîine? Că nu puteam să ascund nimic ?

La masă, unchiul meu înfuleca totdeauna în grabă şi îşi ciupea nasul, iar mustăţile îi erau pline de resturi de mîncare. De aceea, îmi venea să rîd. Pe mătuşămea n-o aveam la inimă, pentru că, după părerea ei, „copiii nu trebuie să stea la masă cu cei mari". Cînd îşi făcea apariţia, eu şi cu verişoara mea eram aşezaţi pe o băncuţă joasă, avînd drept masă un taburet acoperit cu un şervet.

Dacă rămînea mai tîrziu, mătuşă-mea spunea, oftînd :

— Vai-vai ! Trebuie să plecăm. S-a făcut tîrziu !

— Nu-i nimic, o să dormi aici, o consola mama.

Mătuşa şi unchiul meu nu se lăsau multă vreme rugaţi şi rămîneau să doarmă la noi. Se culcau pe divanul meu, iar eu pe podea, pe o saltea, împreună cu pisica.

— Cînd musafirii vor fi pe plecate, să le spui : „Vă rog să mai veniţi pe la noi", mă dăscălea mama.

Şi le spuneam : „Vă rog să mai veniţi pe la noi". Dar pe faţa mea se putea citi cu totul altceva : „Vai, cum m-aţi mai plictisit ! Să nu vă mai prind pe aici !" Ce să fac, astea-mi erau gîndurile.

Nici la şcoală n-am fost socotit, probabil, un om întreg, din pricina unei cuvîntări, pe care a trebuit să o ţin la o întîlnire cu un vestit scriitor pentru copii. Bibliotecarul şi instructorul detaşamentului de pionieri mi-au alcătuit discursul cu ceea ce trebuia să spun eu din tot sufletul : „Dragă tovarăşe scriitor, nouă ne-a plăcut foarte mult cartea dumneavoastră remarcabilă... Ea este străbătută de un fir roşu... Nouă, copiilor sovietici, ne sînt foarte necesare asemenea cărţi educative... Vă dorim noi succese... etc. etc."

Cuvîntarea mea nu s-a bucurat de succes. Scriitorul a stat tot timpul încruntat şi a luat-o imediat din loc, iar instructorul de pionieri mi-a spus că am vorbit fără căldură şi că pe faţa mea... Mi-am dat seama imediat ce se citea pe faţa mea : „Cartea nu mi-a plăcut deloc, nu e deloc remarcabilă, şi noi, copiii, n-avem nevoie de ea..."

— Dar de ce, mă rog, trebuia să spun exact ce aţi scris dumneavoastră ? I-am întrebat pe instructorul nostru de pionieri.

Acesta şi-a desfăcut, neputincios, braţele şi mi-a răspuns :

— Aşa se obişnuieşte.

De ce se obişnuieşte aşa ?

Cînd am terminat şcoala, tata mi-a spus :

— Artistule, te aşteaptă facultatea de teatru ! Poate că acolo o să te simţi la largul tău. Cu fizionomia asta...

Am încercat să intru la facultatea de teatru. Mi s-a dat să interpretez un fragment dintr-o tragedie despre activitatea centralei industriale „Selhoztehnika". Un tractorist stătea de vorbă cu tractorul lui, care, cine ştie de ce, nu voia să o ia din loc. Cînd am ajuns la momentul culminant, am început să rîd, pentru că tragedia era proastă. Nu era „Othello".

Regizorul mi-a spus :

— Intră în rol !

Dar eu, cu cît intram mai mult în rol, cu atît rîdeam mai tare. Mimica mea nu corespundea deloc cu replicile pe care le pronunţam. Se înţelege, n-a ieşit nimic din asta. M-au trîntit la examen.

Nici la fabrică nu merge totul pe roate. De lucrat, lucrez bine. Îmi îndeplinesc norma, nu dau rebuturi. Dar de aici au pornit şi neplăcerile.

Intr-o zi, mă cheamă noul organizator de grupă sindicală şi-mi spune :

— Avem miting la terminarea schimbului. Ni se înmînează steagul de secţie fruntaşă. Va trebui să iei cuvîntul, Piotr.

Am încercat să refuz : nu pot, nu mă pricep să iau cuvîntul la mitinguri. Mai bine să vorbească Ivanov sau Sidorov. Ei au darul oratoriei. Dar organizatorul de grupă sindicală o ţinea pe-a lui:

— Piotr, asta-i toată nenorocirea : la noi, cine vorbeşte bine, lucrează prost. Tu însă eşti fruntaş. O să-ţi ticluim noi cuvîntarea.

Discursul suna cam aşa : „...Sîntem plini de abnegaţie... Datorită organizării superioare a muncii... Fără să ţinem seama de timpul nostru... Datorită desfăşurării largi a muncii de agitaţie..."

Ca de obicei, după miting, organizatorul de grupă sindicală a regretat că mă pusese să iau cuvîntul.

Toate eforturile mele de a face pe oratorul înflăcărat au fost zadarnice. Nici fizionomia nu era potrivită; cît despre ton, să nu mai vorbim. Şi cum putea să fie altfel, dacă textul nu corespundea cu ceea ce gîndeam: „Datorită organizării superioare a muncii..." Ce organizare ? Care organizare ? Muncă în asalt, obişnuită. În primele două decade ale lunii pînă şi sculele mureau de plictiseală, iar în decada treia lucram pînă şi în zilele de odihnă. Asta însemna „abnegaţie... fără să ţinem seama de timpul nostru..." Şi de ce să nu ţinem seama de timpul nostru?...

Iată numai cîteva întîmplări în care fizionomia mi-a jucat festa. În general, am avut destul de suferit de pe urma ei. De aceea stau şi mă gîndesc : oare să fie cu putinţă ca, prin intermediul unei operaţii estetice, să o neutralizez ? Să capăt, de pildă, fizionomia fostului meu coleg de şcoală Semion Kuţenko?

Kuţenko a ajuns departe. Chipul lui e de nepătruns, sever şi pe faţa lui nu se citeşte nici un gînd. A luat, nu de mult, cuvîntul la aniversarea inginerului-şef : „Scumpul nostru, cel mai iubit, cel mai talentat, cel mai vechi, cel mai respectat dintre..." Eu aş fi zîmbit chiar de la început. Semion a fost foarte serios. Şi a fost crezut, ca de obicei. Adevărul e că el pur şi simplu nu-l poate suferi pe inginerul-şef. Mi-a spus-o mie. Dar la aniversare zicea : „Cel mai iubit... cel mai talentat... Daţi-mi voie să vă spun cîteva cuvinte din inimă"... Aşa-i piesa ! Nici un muşchi nu i-a tresărit pe faţă. Nu s-a trădat. Şi nimeni n-o să afle vreodată gîndurile lui adevărate.

Eu, însă, sînt un diplomat foarte prost...

Boris Egorov

EDITORIALE

Un volum Apollinaire

În seria „Monumente literare" a editurii sovietice „Nauka" a apărut un volum compact, cu o culegere judicios alcătuită din lirica lui Guillaume Apollinaire. Volumul completează astfel imaginea cititorului sovietic despre opera acestui poet, operă deosebit de reprezentativă pentru lirica franceză din prima jumătate a secolului nostru.

În traducerea, în general izbutită, a lui Mihail Kudinov, versurile lui Apollinaire îşi păstrează şi în limba rusă valorile cunoscute, pentru că traducătorul s-a dovedit el însuşi un dibaci mînuitor al versului rus. Sînt prezente în volum poeme din ciclurile „Cîntecele celui nefericit în dragoste", numeroase poezii de front, „Fantoma norilor" şi altele.

Un studiu al lui N. I. Balaşov, intitulat „Apollinaire şi locul lui în poezia franceză", ghidează cititorul în universul particular al volumului. Studiul, care se bazează pe o bogată informare critică, urmăreşte cristalizarea viziunii poetice a lui Apollinaire, raportînd-o la valorile tradiţionale ale liricii franceze. Aceeaşi atenţie o acordă N. I. Balaşov depistării influenţelor pe care le-a exercitat poezia lui Apollinaire ca urmare a difuziunii sale în lume. Rezultatul acestor multilaterale investigaţii este conturarea, în linii precise, a personalităţii poetului, cu tendinţele lui inovatoare şi cu aportul său la îmbogăţirea conceptelor umaniste din epoca noastră.

NON MULTA...

Aforisme (II)

La întrebarea unui aristocrat, „Cine au fost strămoşii dv. ?", Dumas a răspuns : „Tatăl meu a fost metis, bunicul meu — negru, iar străbunicul — maimuţă. Familia mea a apărut exact atunci cînd probabil că a încetat evoluţia familiei dv."

★

E mai uşor să recunoşti geniul atunci cînd scrie despre ţînţari, decît despre elefanţi.

★

Belladonna înseamnă în limba italiană „frumoasă doamnă". În celelalte limbi, ca şi în italiană, înseamnă totuşi şi o otravă puternică.

★

Expert : specialist care ştie totul despre ceva şi nimic despre tot.

★

Minunaţi gemeni ! Şi cum seamănă ! Mai ales ăsta.

★

Visul femeilor : să aibă picior mic şi să trăiască pe picior mare.

★

Idealul fanatismului religios : o găină care să facă ouă de Paşti.

★

În tinereţe — zilele sînt scurte şi anii lungi. La bătrîneţe — invers.

★

Diferenţa dintre cămilă şi om : cămila poate să muncească o săptămînă fără să bea, iar omul poate să bea o săptămînă fără să muncească.

★

Tatăl, terminîndu-şi povestea :

— Şi lupul l-a mîncat pe viţelul neascultător.

Fiul (care asculta povestea) :

— Da, dacă viţelul ar fi fost ascultător, l-am fi mîncat noi !

★

Erudiţie : praful de pe filele cărţilor vechi, care s-a depus într-un cap gol.

★

Abur : apă plină de avînt.

★

Aplauze : ecoul banalităţii.

★

Nu comiteţi crime ! Ele ne împing la furt şi de la furt la minciună nu-i decît un pas.

(Din „Literaturnaia Rossia")

MERIDIANE SOVIETICE

Eşarfă de mătase în jurul Pămîntului

„Cel mai mare şi mai frumos bazar din toată Asia Centrală !" îşi prezintă locuitorii Leninabadului piaţa din oraşul vechi. Hala este uriaşă, faţada — un filigran de ornamente orientale ; acoperişul înalt se sprijină pe coloane puternice în jurul cărora se împletesc standurile. Ţăranii colhoznici îşi desfac aci produsele : grămezi de orez pe mese, munţi de ceapă pe jos, mirodenii, struguri, mere, castraveţi, morcovi, ridichi, pepeni. Culoarul central are lăţimea unei autostrade cu două piste iar cele laterale sînt cît o şosea obişnuită, căci marfa se aduce cu vehiculele. Din portbagajul unei „Volgi" se revarsă o avalanşă de rodii ; la stîlpi sînt „parcaţi" măgăruşi răbdători, care manifestă,

Moment de reculegere în faţa vestigiilor trecutului

o perfectă indiferenţă faţă de motocicletele ce li se alătură.

Pe galeria de la etaj unduiesc celebrele şi mult cerutele mătăsuri de Hodjent (numele Leninabadului pînă în 1936). Ele se fabrică acum în combinatul construit după Revoluţie, din care maşinile cu program scot modelele tradiţionale exact ca războaiele manuale ale vechilor meşteri, devenite de mult piese de muzeu. Combinatul produce anual 35 de milioane de metri de mătase faţă de un milion prin anii 1930—1940. În curînd, după ce va fi pus la treabă un vlăstar tînăr al lui, care se naşte în oraşul nou, combinatul va putea înconjura în fiecare an Pămîntul cu o eşarfă de mătase şi să mai rămînă încă cu vreo 2 milioane de metri disponibili.

Deşi se mîndresc, pe bună dreptate, cu bazarul şi monumentele din oraşul vechi pe care-l iubesc şi îngrijesc, locuitorii Leninabadului sînt de fapt cu ochii aţintiţi asupra malului drept al Sîr-Dariei, unde se înalţă prezentul şi viitorul. Dar şi pe malul stîng există clădiri moderne, întreprinderi, teatre, cinematografe.

Pe aceeaşi parte, la cîţiva kilometri de oraş, într-o „pădure" de caişi, care trebuie vizitată neapărat primăvara pentru a trăi un basm, se află un castel vestit în toată ţara. El nu a aparţinut însă vreunui han sau emir de altădată, ci este tot atît de tînăr ca restul Leninabadului de pe malul drept. De fapt, nu e nici castel, ci casa de cultură a colhozului „Moskva". Aspectul înşelător şi faima şi-o datorează picturilor pe lemn. Tavanele tuturor încăperilor — numeroase şi mari — sînt integral pictate în culori limpezi, strălucitoare, cu flori şi modele geometrice mărunte şi dese, care nu se repetă niciodată. Sînt atît de frumoase, încît unii vizitatori le apreciază mai mult decît ornamentele palatului (adevărat) din Buhara.

CE SE DISCUTĂ

Pădurile lansează S. O. S.

Progresul chimiei şi fizicii făcînd posibilă crearea în ultimii ani a unui mare număr de materiale noi, se părea că lemnul, acest material străvechi, se va retrage pas cu pas din sfera economiei. E o eroare. Importanţa lemnului ca materie primă creşte pe zi ce trece. Potrivit unor calcule, numai industria celulozei şi hîrtiei va folosi — încă în 1975 — 45 la sută iar în anul 2000 peste 60 la sută din totalul materialului lemnos exploatat.

În clipa de faţă, din cele 38 miliarde de hectare de pădure existente sînt exploatate ceva mai puţin de jumătate. În Europa, America de Nord şi Uniunea Sovietică pădurile ocupă aproximativ două miliarde de hectare din care se exploatează circa 50 la sută. Dacă privim industria lemnului prin prisma rezervelor de materie primă a fiecărei ţări, a volumului prelucrării industriale a materialului lemnos şi a locului pe care îl ocupă o ţară sau alta în comerţul internaţional cu material lemnos, constatăm că pe primele locuri se situează în ordine U.R.S.S., S.U.A., Canada, R.F.G., Franţa, Suedia, Finlanda, Norvegia etc.

Principalii consumatori de material lemnos sînt întreprinderile industriale care produc placaj, hîrtie, carton, celuloză etc. În Canada, Elveţia, Finlanda, Norvegia aceste întreprinderi „înghit" jumătate iar în S.U.A. o treime din materialul lemnos exploatat. Căci numai pentru alimentarea unei maşini moderne de fabricat hîrtie sînt necesari la fiecare 24 de ore 2 500 mc de lemn. Într-un an ea consumă aproape un milion de metri cubi.

Un alt consumator de material lemnos, din ce în ce mai lacom, este chimia. Cu ajutorul unor procese abia ieşite din stadiul experimental, lemnul se transformă în materiale compacte, avînd luciul şi rezistenţa marmorei. Combinat cu masele plastice, materialul lemnos este mai uşor decît aluminiul şi are aproape aceeaşi rezistenţă ca oţelul. Şi tot din trunchiurile copacilor se fabrică zahăr, alcool, cauciuc sintetic şi produse alimentare cu un mare conţinut de proteine.

Pe de o parte deci lemnul îşi găseşte aplicare în tot mai multe domenii, pe de altă parte se întrevede un alarmant dezechilibru în natură cauzat de consumul mereu sporit de arbori. Specialiştii preocupaţi de soluţionarea acestei contradicţii şi-au îndreptat eforturile în primul rînd spre găsirea unor înlocuitori ai materialului lemnos. O altă cale, poate şi mai sigură, ar fi economisirea la maximum a deşeurilor. În Uniunea Sovietică s-a calculat că dacă s-ar folosi numai o treime din deşeurile abandonate în păduri şi în curţile întreprinderilor de prelucrare a lemnului s-ar asigura nevoile de material lemnos ale întregii economii sovietice, pînă în 1980.

Cioara : *Te-am căutat peste tot !...*

INCURSIUNE DEMOGRAFICĂ

Cîţi am fost — cîţi vom fi

În actuala sa structură biologică, omul a apărut probabil în urmă cu aproximativ un milion de ani. Dar în primele 990 de milenii ale existenţei sale, populaţia umană de pe întreg cuprinsul globului s-a limitat la cîteva milioane de indivizi, cu alte cuvinte un număr egal cu cel al... leilor din acele vremuri. Pe ce se întemeiază această apreciere ? Pe studiul densităţii unor societăţi care se aflau, pînă de curînd, într-un stadiu analog cu cel al epocii de piatră. „Indienii" Americii de Nord, cîteva triburi africane, tasmanienii Oceaniei, papuaşii din Noua Guinee reprezentau, încă în primele decenii ale secolului nostru, nişte „fosile demografice", reflectînd cu remarcabilă fidelitate modul cum au evoluat, din punct de vedere numeric, îndepărtaţii noştri strămoşi.

Aşadar, în 99 la sută din durata existenţei sale, omenirea s-a menţinut într-un oarecare echilibru în ceea ce priveşte raportul dintre natalitate şi mortalitate. Specialiştii au calculat că atît naşterile cît şi decesele se cifrau între 40 şi 60 la mia de locuitori pe an. Bineînţeles, e vorba de o medie stabilită pe o lungă perioadă de timp, în interiorul căreia se iveau însă mari fluctuaţii, în funcţie de zonă geografică şi de împrejurări. Cataclismele naturale provocau, fireşte, hecatombe cumplite, în vreme ce epoci deosebit de prielnice din punct de vedere climatic favorizau o înmulţire mai rapidă a lui **homo sapiens**. În general, se consideră că ritmul de creştere a populaţiei nu depăşea, pe atunci, 0,05 la mie pe an, ceea ce însemna o dublare a efectivelor umane de pe glob la fiecare 20.000 de ani.

Învăţînd să cultive pămîntul şi să-i culeagă roadele, omul a determinat — în urmă cu şase pînă la nouă milenii — o veritabilă revoluţie pe tărîmul demografiei. Condiţiile s-au schimbat în mod radical : hrana începea să fie **produsă** şi nu numai **găsită**, deci pieirea prin inaniţie devenea o primejdie mai puţin ameninţătoare pentru bipezii coborîtori din maimuţă.

În „semiluna fertilă" — cuprinsă între Nil şi fluviile Tigru şi Eufrat — în China, India, Europa meridională, America Centrală şi Peru, apariţia agriculturii a avut drept consecinţă, în decursul unui mileniu sau două, sporirea de peste o sută de ori a populaţiei. În cei dintîi ani ai erei noastre, ea atinsese, după toate probabilităţile, un total de trei sute de milioane de indivizi, deşi pe vaste întinderi ale pămîntului agricultura abia făcea primii săi paşi.

Pentru dublarea acestui număr au trebuit să treacă aproximativ 16 secole. Schematic vorbind, ritmul mediu anual de creştere a populaţiei a fost, între anul 1 e.n. şi anul 1600, ceva mai mic de 0,5 la mie. A urmat apoi o bruscă şi sensibilă accelerare. De exemplu, de la 1750 pînă la 1800, sporul a fost de 4 la mie pe an, iar între 1900—1950 de 8 la mie pe an, astfel încît, în ultimele trei veacuri şi jumătate, numărul fiinţelor umane s-a înmulţit de peste cinci ori. În clipa de faţă, ritmul de creştere anual este de 20 la mie ; în această progresie, populaţia de astăzi a globului se va dubla pînă la sfîrşitul secolului XX.

Experţii în materie nu sînt cu toţii de acord asupra cauzelor care au dus la explozia demografică din ultimii 350 de ani. Profesorul V. A. Moghidev, de la Universitatea din Leningrad, e de părere că rolul principal revine sporului considerabil de naşteri, care s-a declanşat mai întîi în nordul Europei şi s-a extins ulterior pe restul continentului. Dar majoritatea specialiştilor, printre care şi francezul Louis Demaison, atribuie fenomenul unei bruşte scăderi a mortalităţii, prin îmbunătăţirea relativă a condiţiilor igienice, alimentare şi medico-sanitare din diferite ţări.

În sprijinul acestei din urmă teze, se aduc cîteva argumente demne de luat în seamă. În secolul XVII, de pildă, două treimi din copiii regilor Angliei au murit înainte de a ajunge la vîrsta de 21 de ani. E lesne de înţeles că, din moment ce vlăstarele privilegiate ale monarhilor se stingeau atît de repede, şansele de supravieţuire ale copiilor proveniţi din rîndurile claselor exploatate erau considerabil mai mici. În cursul secolului XVIII, aproape 50 la sută din copiii născuţi în Bretania mureau înainte de a împlini zece ani : faptul era caracteristic pentru una din provinciile „subdezvoltate" ale Franţei, căci, în aceeaşi perioadă, în nordul sau sud-vestul ţării, decesele la o vîrstă atît de fragedă nu afectau decît o treime din numărul copiilor. În primul deceniu al secolului nostru, perspectivele de viaţă ale unui nou născut în India nu treceau de douăzeci de ani şi se presupune că aproximativ jumătate din copii mureau înainte de a împlini un an. Astăzi media de viaţă în India este de 40 de ani şi cel puţin două treimi din numărul copiilor ajung la vîrsta adultă. În ţările cărora li se aplică de obicei epitetul „dezvoltate", 97—99 la sută din copii trec de pragul primului an de existenţă şi aproape toţi ating vîrsta adultă.

În anul 2000, el va avea şase miliarde de semeni.

Din păcate pentru demografi, datele referitoare la trecutul mai mult sau mai puţin îndepărtat sînt, în cel mai bun caz, aproximative. Pînă la mijlocul secolului XIX, recensămîntul populaţiei se efectua rar, incomplet şi nesistematic, acoperind maximum o cincime din numărul total al oamenilor de pe glob.

Iată unul din motivele pentru care pronosticurile sau, cum li se spune în limbajul de specialitate, **proiecţiile** demografice sînt foarte greu de făcut. În calculele întocmite în vederea viitorului se iau în consideraţie natalitatea şi mortalitatea de astăzi, ca şi perspectivele lor de modificare într-un sens sau într-altul. În consecinţă, s-a adoptat practica de a se emite două categorii de proiecţii demografice — **înalte şi joase**. Primele pornesc de obicei de la ideea unui spor mereu crescînd al natalităţii, celelalte iau ca bază ritmul actual ; ambele prevăd însă un declin marcat al mortalităţii. Şi ambele anticipează către anul 2.000 o populaţie a globului de minimum 6 miliarde de oameni !

reportaj

TORPILĂ LA TRIBORD!

Cel mai mare naufragiu al primului război mondial

Primăvara anului 1915. Europa era cuprinsă de vîlvătăile primului război mondial. Două grupări imperialiste — Antanta și Puterile centrale — erau angajate într-o cumplită încleștare.

În acest timp, la mii de mile depărtare de cîmpurile de luptă, la cheiul companiei britanice **Cunnard Line** din New York, era ancorat transatlanticul **Lusitania**. Nava, lungă de 240 de metri, cu patru coșuri și un deplasament de 38.000 de tone, își cîștigase, în 1907, faima de cel mai rapid vapor din lume, străbătînd Oceanul Atlantic în 4 zile, 19 ore și 52 de minute. Performanța fusese recompensată cu „panglica albastră", premiul acordat celei mai mari viteze. Turbinele cu aburi ale vaporului, cu o capacitate de 68.000 de c.p., îi imprimau o viteză de peste 24 noduri.

O telegramă alarmantă

„**Lusitania** se pregătea să ridice ancora. Poșta și bagajele fuseseră încărcate, iar ultimii călători urcaseră pe punte și se îndreptau spre cabine.

Deodată, însă, pe chei se ivi un grup numeros de reporteri și polițiști. Mulțimea amuți ; pe scara vaporului urca un bărbat înalt, de vîrstă mijlocie, cu redingotă neagră. Era Alfred Vanderbilt, unul din cei mai bogați oameni din America și din lume. Pleca la Londra pentru a vedea o expoziție internațională de cai de curse. Cînd intră în salonul central al vaporului, un comisionar îi înmînă un plic. Cuprinsul telegramei pe care o citea acum Vanderbilt avea să fie publicat în primele pagini ale ziarelor de dimineață din New York : „S-a aflat din sursă sigură că **Lusitania** va fi torpilată. Stop. Amînați neapărat călătoria". Telegrama era anonimă.

Dar Vanderbilt nu coborî de pe vas. Fie că într-adevăr pasiunea lui pentru cai era atît de puternică, fie că avea ferma convingere că **Lusitania** nu era amenințată de nici o primejdie. Sau poate cunoștea un episod similar din august 1914, cînd — curînd după atentatul de la Sarajevo — un crucișător german transmisese **Lusitaniei**, prin alfabetul Morse, semnalul : „Sînteți capturați". Dar, transatlanticul, dezvoltînd o viteză de 27 de noduri, se mistuise în ceață...

Pe scurt, Vanderbilt rămase la bord și, în seara zilei de 1 mai 1915, **Lusitania** părăsi New Yorkul, îndreptîndu-se spre portul englez Liverpool. Pe vapor se aflau 1959 de persoane, dintre care 1257 de călători și 702 membri ai echipajului. Comandantul navei era William Turner, unul din cei mai încercați căpitani ai companiei **Cunnard Line.**

Primele șase zile se scurseră normal...

În dimineața de 7 mai, **Lusitania** se apropia de extremitatea sud-vestică a Irlandei. Căpitanul ordonase să fie întărită veghea, să se închidă ermetic ușile etanșe și hublourile cabinelor și să fie pregătite pentru lansare ambarcațiunile amplasate la ambele borduri. Mecanicul șef primise dispoziție să țină căldările sub presiune maximă și să controleze toată aparatura.

Lusitania înainta cu 20 de noduri, schimbîndu-și la fiecare cinci minute direcția cu 10 grade, ba spre stînga ba spre dreapta. Turner știa că, în eventualitatea unui atac din partea unui submarin, această manevră l-ar fi împiedicat pe inamic să țintească. După cum știa că nici un submarin nu era capabil să ajungă din urmă transatlanticul, atîta vreme cît rămînea sub apă.

Marea era calmă și adia o briză ușoară. Pe la ora 14, după un dejun consistent, călătorii începură să se retragă în cabine... Ei nu știau că, la 14 și 10 minute, marinarul Thomas Quin, care scruta marea din „cuibul de cioară" al arborelui trinchet, comunicase prin telefon căpitanului : „Torpilă la tribord, sir !" Apoi, urcînd pe pasarela mobilă, căpitanul zări fusul alungit al unei torpile care se îndrepta spre vapor cu o viteză amețitoare...

„Dumnezeule, e chiar Lusitania!"

În zorii zilei de 15 aprilie 1915, de la baza navală germană din Borkum ieși în largul mării submarinul de tonaj mijlociu **U—20**. Comandantul navei, căpitanul-locotenent Walter Schwieger în vîrstă de 32 de ani, primise ordin „să patruleze zona din sudul coastei irlandeze, asigurînd blocada submarină a Angliei, și să scufunde fără avertisment orice navă a inamicului care se va ivi în această zonă".

Cum ceața groasă împiedica „vînătoarea", prima pradă fu reperată abia la 5 mai. Era vasul de cabotaj cu pînze englez **Earl of Latham**, care se scufundă după șapte minute de la lansarea torpilei. În seara aceleiași zile **U-20** torpilă cargoul englez **Candidat**. Apoi, deoarece combustibilul era pe sfîrșite Schwieger porni spre Wilhelmshaven, principala bază navală germană. Din 9 torpile, **U—20** nu mai rămăsese decît cu două.

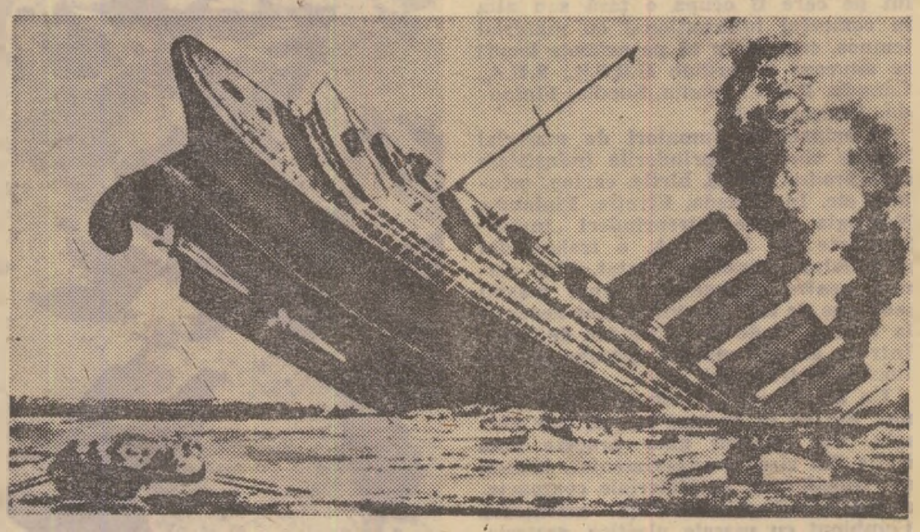

Lusitania pe punctul de a se scufunda în valurile plumburii ale Atlanticului

În dimineața zilei de 7 mai, cînd submarinul era pe cale să pătrundă în Marea Mînecii, aparatele hidroacustice interceptară un zgomot de elice. Ridicîndu-se spre suprafață, echipajul german observă prin periscop un torpilor englez, care înainta cu mare viteză. După cîtva timp, submarinul identifică un crucișător greu, tot britanic. Ceața care se lăsase deasupra mării și viteza mare a navei reperate împiedicară însă atacul. Furios că scăpase o asemenea pradă, Schwieger își pironi din nou privirea în periscop. Și deodată... Dar mai bine să reproducem din însemnările jurnalului de bord al submarinului **U—20**

13.20. În fața noastră se zăresc patru coșuri și catargele unui mare vapor care înaintează perpendicular spre noi. Vine dinspre sud-vest și se îndreaptă spre capul Galley Head. Pare să fie o navă de pasageri.

13.35. Vaporul face un viraj și pornește în direcția Queenstown, ceea ce ne deschide perspectiva să-l ajungem din urmă și să-l torpilăm. Mergem cu viteză maximă pentru a ne plasa pe cea mai bună poziție.

O bucată de vreme, **U—20** înaintă paralel cu **Lusitania**, dar n-o putu ajunge. Brusc, însă, se întîmplă un lucru neașteptat : descriind un nou zig-zag, transatlanticul se apropie de **U—20** cu două mile. Schwieger chemă la periscop, pentru a-l consulta, pe ofițerul timonier fost căpitan de cargobot. Dar chiar în clipa aceea, comandantul submarinului observă că vaporul își schimbă din nou direcția. De data aceasta **Lusitania** se îndrepta direct spre **U—20.**

Timonierul nici nu apucă să privească prin periscop, că Schwieger și comandă : „Foc ! Imersiune rapidă !" Torpila fu lansată de la o distanță de 400 de metri. Prin periscop se observă explozia torpilei, care lovise tribordul transatlanticului, între coșurile trei și patru, Schwieger trecu periscopul ofițerului timonier. Peste cîteva secunde acesta exclamă : „Dumnezeule ! E chiar Lusitania !".

Întîi femeile și copiii!

Ecoul cumplitei explozii se propagă pe o distanță de cîteva mile. În lungul tribordului, pînă la merele catargelor, țîșni o trombă uriașă de apă înspumată, amestecată cu bucăți de metal și lemn. Deși era un zgomot infernal, călătorii îngroziți auziră totuși imediat o a doua explozie, care zgudui din toate încheieturile uriașul vapor. Toți pasagerii erau convinși că transatlanticul fusese izbit aproape simultan de două torpile.

Exploziile se soldară cu rezultate catastrofale. În bordaj, ceva mai jos de linia de plutire, se căscă o gaură imensă în care ar fi putut încăpea ușor o locomotivă. Sute de tone de apă năvăliră în corpul vasului. La cîteva clipe după explozie, în sala mașinilor se iscă o dezordine de nedescris.

Lusitania pierduse direcția și nu mai putea fi manevrată. Turner, care sperase că va putea duce vasul pînă în apele puțin adînci de lîngă capul Queensail, ce se zărea la zece mile nord-est, își dădu seama că **Lusitania** era condamnată. Cunoscînd, însă, construcția excepțională și posibilitățile de navigație ale navei nu fu în stare să admită că ea se va scufunda imediat. După părerea sa vasul mai putea să se mențină pe linia de plutire încă o oră, interval care ar fi îngăduit lansarea la apă a bărcilor și salvarea călătorilor. În realitate situația era mult mai proastă. Imediat după prima explozie, vaporul începuse să se încline la tribord, intrînd cu prova în apă.

„Lansați la apă toate bărcile ! Întîi femeile și copiii !" — răsună glasul căpitanului.

Fără să aștepte ordinul comandantului, radiotelegrafistul vasului, Robert Light, începu să transmită în eter : S.O.S., S.O.S., S.O.S., M.S.U., (semnalele de recunoaștere ale **Lusitaniei**). Veniți urgent, avarie gravă, la 10 mile sud de capul Queensail". Semnalul nu putu fi transmis decît de patru ori...

Cînd lansară primele 2 bărci, ofițerii făcură o greșeală extrem de gravă. Nava continua încă să înainteze în virtutea inerției, așa încît bărcile, îndată ce atinseseră apa, fură izbite cu putere de bordajul vasului și se răsturnară. Majoritatea celor aflați în ele căzură în valuri.

Unghiul de înclinație al pachebotului creștea văzînd cu ochii, atingînd. la numai șapte minute după torpilare. 30 de grade. Din această cauză ambarcațiunile de salvare de la babord se răspîndiră pe punte, nemaiputînd fi aduse la locul lor și lansate la apă. Pe de altă parte, din pricina poziției înclinate a vasului, debarcarea de pe punțile inferioare în bărcile de la tribord era exclusă...

În consecință coborîrea celor 20 de ambarcațiuni care mai rămăseseră era imposibilă. Cele 26 de bărci pliante erau și ele inutilizabile, căci pregătirea lor pentru plutire necesita cel puțin jumătate de oră. **Lusitania** nu dispunea de plute de lemn, care nu cer nici o operație prealabilă, trebuind doar să fie aruncate în apă. Din cele 2400 de centuri de salvare, călătorilor li se dădură doar 500, căci nici echipajul nu știa exact unde erau depozitate. Toate acestea stîrniră, evident, panică în rîndul celor aproape 2000 de persoane aflate la bordul vasului în momentul catastrofei. Iată ce scria, în raportul său, chiar Schwieger, comandantul submarinului, despre ultimele clipe ale transatlanticului :

„Pe punte domnea o panică de nedescris. Rupîndu-se de gruie, bărcile supraîncărcate cădeau cu zgomot în apă. Deznădăjduiți, cei rămași la bord alergau în sus și în jos pe scările vaporului. Bărbați și femei săreau în valuri și încercau să ajungă înot bărcile răsturnate. A fost cel mai cumplit spectacol pe care l-am văzut vreodată".

După exact 18 minute, **Lusitania** începu să se încline repede la tribord. Sute de oameni se rostogoliră ca niște boabe de mazăre de pe punte în apă. Iar peste ei se prăbușiră, unul după altul, coșurile înalte de cîte 20 de metri. Prova vasului era și ea pe jumătate în apă. Uriașul pachebot tresări pentru ultima oară din toate încheieturile, își ridică pupa la 70 de metri, lăsînd să se vadă chila neagră și strălucitoare, după care începu să se scufunde cu repeziciune în valurile plumburii ale Atlanticului. Pe suprafața apei pluteau doar cîteva bărci pline cu oameni, resturi de lemn și călătorii care știau să înoate sau aveau centuri de salvare.

1198 de victime

S.O.S.-ul transmis în eter fusese interceptat de stațiile de radio de pe țărmul Irlandei și de vasele aflate în apropiere. În ajutorul transatlanticului porniră petrolierul american **Narragansett**, care se afla la 35 mile sud, cargoboturile engleze **Etonian** și **City of Exeter** și crucișătorul **Juno**, comandat de amiralul Hood. Dar nici unul dintre ele nu izbuti să ajungă în punctul indicat de semnalul de alarmă, căci submarine germane le ieșiseră în cale. Mai curajos se dovedi căpitanul cargoului grec **Katarina**, care, fără să ia în seamă periscoapele ce ieșeau din valuri, salvă oamenii de pe cîteva bărci ale **Lusitaniei.** Dar cel mai mare ajutor îl dădură pescarii de pe coasta Irlandei și cîteva remorchere. Traulerele **Indian Empire** și **Cock** salvară 200 de persoane, remorcherele **Stormcock** și **Flying Fish** 160 și, respectiv 100, iar mica ambarcațiune cu motor **Elisabeth** — 79. Alți naufragiați fură luați la bord de mici vase pescărești. William Turner, căpitanul **Lusitaniei**, rămase la post pînă în clipa cînd vasul se răsturnă. Cum era un excelent înotător, rezistă în valuri, fără centură de salvare. vreme de cîteva ore. Salvarea și-o datoră galoanelor de căpitan de pe mîneca mantalei a căror strălucire atrase atenția unui pescar de pe o ambarcațiune, tocmai în clipa cînd puterile îl părăsiseră pe Turner și era pe cale să se înece.

Naufragiații fură transportați la Queenstown.

Dar numărul victimelor era enorm, ridicîndu-se la 1198 de persoane, între care milionarul Alfred Vanderbilt, aproape 300 de femei și 100 de copii. A fost cea mai mare catastrofă marină după naufragiul **Titanicului** din aprilie 1912.

„Cîte torpile a lansat comandantul lui **U—20** ? — se întreabă istoricii și acum, după mai bine de jumătate de secol de la cumplita catastrofă.

În raportul său, Schwieger arată că

L. Skriaghin

(Continuare în pag. a 11-a)

CINEMA

Risipitorii de energie omenească

După Vera Panova, o altă Veră celebră și tot leningrădeană își leagă destinul de cinematograf: Vera Ketlinskaia, autoarea unor romane de largă circulație ca **Bărbăție, Asediul, Zilele vieții noastre.** „Achiziția" pentru cinematografie este cu atît mai prețioasă cu cît ea marchează și o victorie dobîndită după un „război ascuns" de lungă durată. De ani de zile Vera Ketlinskaia este asediată de cineaști, dar scepticismul ei față de prezența scriitorilor pe ecran — scepticism generat și întreținut de cîteva exemple de nereușită — a fost greu de risipit și scriitoarea a rezistat eroic. Pînă cînd l-a întîlnit pe Grigori Roșal, artist de talent și om fermecător, și s-a dat bătută.

„Înfrîngerea" a fost de asemenea proporții încît Vera Ketlinskaia a și semnat contractul pentru un nou scenariu. Dar — s-a grăbit scriitoarea să adauge — asta nu înseamnă că dramaturgia cinematografică a devenit genul ei preferat. Ea continuă să rămînă fidelă prozei și lucrează în momentul de față la o nuvelă.

Pentru debutul ca scenaristă, Vera Ketlinskaia a ales o temă foarte interesantă: despre risipa inutilă de energie omenească și despre cît e de important ca omul să-și găsească în societate întrebuințarea cea mai potrivită. „Sîntem risipitori cu energia noastră — spune unul dintre eroii filmului, profesorul Kalitin. Imaginați-vă cît de departe am fi ajuns dacă fiecare om ar fi fost pus la locul potrivit".

Rolul profesorului Kalitin — un fel de **raisonneur** al filmului **Trăiesc alături de noi** — a fost scris special pentru Fiodor Nikitin, „nu numai un mare actor ci și un mare om", cum îl prețuiește scriitoarea, motiv pentru care i-a și încredințat o misiune atît de importantă.

În restul distribuției, Grigori Roșal și-a reafirmat fidelitatea față de principiul colaborării susținute. Ca în toate filmele lui de la **Volnița** încoace, rolul principal feminin din **Trăiesc alături de noi** îl joacă Rufina Nifontova. O secondează Evgheni Evstigneev, A. Borisov, Tamara Siomina, Ivan Kvașa, Piotr Glebov, A. Maximova. Imaginea e semnată de Leonid Kosmatov, același care a filmat **Volnița**, trilogia **Calvarul, Karl Marx** și altele.

Un milion de sticle de vermut

Această impresionantă cantitate de vermut constituie punctul nodal în jurul căruia se desfășoară acțiunea viitorului film al reputatului cineast american Stanley Kramer. Cum a ajuns delicioasa băutură obiectul unui film sub bagheta unui regizor cunoscut pentru seriozitatea tematicii sale?

Pentru noua-i operă, Stanley Kramer a apelat la romanul Secretul din Santa Vittoria *al prozatorului american Robert Crichton, care l-a pasionat de la prima lectură. Crichton descrie dîrza rezistență a locuitorilor unui sat din Piemont ocupat de naziști, care ridică o barieră de tăcere în jurul unei adevărate comori lichide ascunsă bine de ei: un milion de sticle de vermut. Hitleriștii fac tot ce le stă în putere să-i silească pe oameni să vorbească, să trădeze ascunzătoarea, dar nimic nu descleștează gura dîrjilor italieni. Tăcerea lor e mai tare decît arsenalul diabolic al cotropitorilor și aceștia trebuie să se dea bătuți.*

De ce rezistă țăranii piemontezi cu un eroism demn de cauze mai înalte, de ce riscă atîta pentru niște vermut — chiar dacă e vorba de un milion de sticle? Fiindcă vermutul este singurul lor avut, unica lor sursă de venituri.

Tonul tragi-comic pe care e relatată întîmplarea din Santa Vittoria (localitatea există aevea în ținutul Piemontului) l-a atras pe Stanley Kramer, autorul filmelor Lanțul, Procesul de la Nürnberg, Procesul maimuțelor, *și al burlescului* O lume, nebună, nebună, nebună. *Hotărît să ecranizeze romanul, regizorul a plecat anul trecut la Roma unde a luat legătura în primul rînd cu actrița Anna Magnani, căreia i-a vorbit de proiect și de rolul pe care îl are în vedere pentru ea: Rosa, o femeie energică și mîndră din Santa Vittoria, soția unui țăran care va fi interpretat de Anthony Quinn. În roman Rosa nu ocupă un loc prea mare, dar în film ea va deveni una dintre figurile centrale. Primind consimțămîntul actriței, Stanley Kramer a îmbogățit personajul, l-a aprofundat, l-a „mărit" special pentru ea. Restul îl va face Anna Magnani, cu fantezia și temperamentul ei debordant, atît de specific italienesc.*

I. Ordînskaia

Scenă din filmul lui Roșal, cu Tamara Siomina și I. Kvașa

Reflector

● **Producătorul italian Luigi de Laurentiis s-a întîlnit cu Serghei Bondarciuk în vederea realizării filmului „Waterloo". Impresionat de forța evocatoare a tetralogiei „Război și pace", de Laurentiis intenționează să încredințeze autorului ei regia filmului „Waterloo". Protagoniști vor fi Peter O'Toole și Richard Burton (acesta din urmă în rolul lui Napoleon).**

● **Premiul de Stat al U.R.S.S. pe anul 1967 a fost acordat regizorului și scenaristului Vitautas Jalakiavicius, operatorului Jonas Gricyus și actorilor Donatas Banionis și Bruno Oja. pentru filmul „Nimeni n-a vrut să moară".**

● **Serghei Iurski, talentat actor de teatru și film, (în momentul de față Ostap Bender în ecranizarea „Viețelului de aur") a fost distins cu titlul de Artist Emerit al R.S.F.S.R.**

ESTRADĂ

Aznavour își schimbă costumul

La ultimul său recital pe scena teatrului „Olympia" din Paris, Charles Aznavour a apărut în alt costum. Și cu alt stil. Fiindcă renunțarea la costumul negru, inseparabil de imaginea lui scenică, nu-i un simplu capriciu vestimentar. Ea semnifică încheierea unui capitol.

Pînă acum artistul a scris și a cîntat despre durerea celor ce se despart deși se iubesc, despre melancolie și tristețe. Chiar de la prima lui apariție pe scena „Alhambrei", cînd i-a surprins pe parizieni cu vocea lui stranie, puțin dogită, spectatorii s-au mirat, dar l-au aplaudat. Omulețul îmbrăcat în negru, pînă a ajunge în fața lor, muncise înverșunat, luptase cu vocea lui, cu urîțenia lui, cu rezistența tradițiilor. Dar o dată apărut la rampă, arăta că știe să transforme un cîntec într-un fapt scenic, că știe să povestească din viață și să transmită sentimente numai cu fața lui urîtă, cu vocea lui dogită și cu trupul lui firav.

Ani de zile am fost victima unui personaj, am întruchipat nefericirea. Asta a fost forța mea, succesul meu. Priviți-mă! Putea fi altfel? Dacă aș fi avut 1,80 m și aș fi fost frumos, situația ar fi fost alta — **a declarat Aznavour unui ziarist francez.**

Pe scena „Olympiei", artistul a apărut acum în pantaloni bej și veston roșu, culorile luminoase și senine ale maturității împlinite pe care o trăiește. În repertoriul lui a înlocuit cîntecele de dragoste nefericită, abordînd teme ca meseria de cîntăreț, evadarea, iubirea împărtășită și... viața sub multiplele ei aspecte.

În noul costum Aznavour culege seară de seară același succes. Personajul lui actual nu i-a dezamăgit pe spectatori, chiar dacă amintirea lui Il faut savoir sau Je me voyais déjà **nu se va șterge niciodată.**

Care sînt proiectele lui Aznavour dincolo de rampă? Actor de cinema foarte prețuit, el a fost solicitat de Christian Marquand, care turnează primul său film ca regizor în Italia. Filmul se intitulează „Candy" și reunește pe afiș o mulțime de celebrități: Marlon Brando, Richard Burton, James Coburn, Ringo Starr (unul dintre cei patru Beatles), Ewa Aulin. Aznavour va interpreta rolul unui nou Quasimodo, îndrăgostit fără speranță de blonda și frumoasa Ewa. Artistul e încîntat atît de perspectiva de a lucra alături de atîția colegi iluștri, cît și de acest rol de mare intensitate dramatică. Mai ales că pe ecran își poate permite să fie nefericit: acasă îl așteaptă tînăra lui soție, Ulla, care e tot blondă și tot frumoasă.

I. Uralov

FALSIFICATORII DE CAPODOPERE

Secretul tiarei și al vaselor scite

Istoricul de artă Anna Peredolskaia a descoperit un fals la Luvru fără a-și părăsi biroul din marele muzeu leningrădean al Ermitajului, unde lucrează de patruzeci de ani. Întîmplarea a avut loc recent, dar rădăcinile ei sînt înfipte în ultimul deceniu al secolului trecut.

În epoca aceea, printre numeroșii negustori de obiecte de artă falsificate, o faimă deosebită căpătaseră frații Gohman, din orășelul Ociakov de lîngă Odesa. Mașinațiile lor au stîrnit odată un scandal de mari proporții, căruia i-a căzut victimă celebrul Luvru.

În 1896, cei doi negustori au vîndut muzeului parizian, contra fabuloasei sume de 200 000 de franci, tiara de aur a unui rege scit. Inițial încercaseră să plaseze obiectul la muzeul imperial din Viena, dar cum direcția muzeului nu le-a putut satisface pretențiile bănești, frații Gohman s-au adresat Luvrului. Tiara a ocupat un loc de onoare în expoziția permanentă a muzeului, fiind înconjurată de admirația atît a specialiștilor (care, bineînțeles, i-au confirmat autenticitatea), cît și a publicului.

Acest extaz general a fost puțin tulburat de intervenția savantului rus Alexandr Veselovski, profesor la Universitatea din Petersburg, care a emis ipoteza că tiara e falsă. L-a susținut, din München, Adolf Furtwengler, unul dintre cei mai reputați cercetători ai epocii respective. Dar vocile lor izolate au fost acoperite de corul specialiștilor de la Luvru și al multor altor savanți din Franța, Germania etc.

Așa că șapte ani în șir coroana conducătorului scit a domnit netulburată sub cupola ei de sticlă în liniștea muzeului. Dar falsul n-a putut dura la nesfîrșit. În 1903, un ziar parizian a publicat scrisoarea unui bijutier din capitala Franței, care trăda secretul tiarei, denunțînd numele autorului ei: bijutierul și gravorul I. Ruhomovski. Semnatarul scrisorii dădea și amănunte greu de pus sub semnul îndoielii: Ruhomovski executase tiara în anii 1895—1896, la comanda fraților Gohman, primind pentru opera sa — „învechită" artistic ca să pară scoasă din mormintele sciților — suma de 2 000 de ruble.

Scrisoarea a făcut senzație. Presa franceză a pornit o campanie care a silit guvernul să numească o comisie specială pentru elucidarea „secretului" tiarei. Ruhomovski a fost invitat la Paris și pus să facă dovadă. El a reconstituit din memorie cîteva ornamente care împodobeau coroana scită, risipind toate îndoielile unora și speranțele altora. Tiara a fost exclusă de la Luvru.

În 1908, numele fraților Gohman a revenit iar în presă în împrejurări similare, de data aceasta la Moscova. În acel an. Muzeul de istorie din Moscova

Tiara impostoare, care a fost admirată pe nedrept la Luvru timp de șapte ani...

a achiziționat șapte vase de aur și argint provenite tot din mormintele sciților. Dar spre deosebire de tiară, vasele n-au avut o existență lungă în muzeul moscovit, falsul fiind dovedit curînd.

Anna Peredolskaia și-a amintit de aceste întîmplări atunci cînd șeful secției de artă antică de la Luvru, M. Charbonneau, i s-a adresat cu rugămintea de a autentifica ceva „de o rară valoare artistică: un vas de aur scit, în formă de cap de porc. Obiectul acesta va fi expus la Luvru!".

Specialista sovietică mai fusese solicitată și în alte împrejurări și cuvîntul ei avusese întotdeauna greutate. În 1958, de exemplu, Georges Salmann, cunoscător consacrat al istoriei Evului Mediu, i-a trimis din Zürich o fotografie care înfățișa un vas scit. Peredolskaia a bănuit că nu e autentic și a comunicat părerea ei istoricului elvețian. Cînd M. Charbonneau i-a trimis fotografiile noii achiziții a muzeului, Anna Peredolskaia a descoperit că e un vas asemănător cu cel din Zürich. De data aceasta n-a mai avut îndoieli. Vasul era din categoria celor luate în 1908 de Muzeul de istorie din Moscova. Dar, pentru că totul trebuia verificat minuțios, înainte de a se pronunța în sensul unui fals, Anna Peredolskaia a adunat și studiat materiale. Nici un amănunt n-a rămas neverificat. Urmele au dus-o către „specialiștii în arta scită", faimoșii frați Gohman, cărora Luvrul era cît pe ce să le cadă victimă pentru a doua oară, după șaizeci de ani de la executarea falsului.

Fără cuvinte

BIOLOGIE

Cine sînt cotropitorii albaştri

Aleargă pe urmele morţii şi au supravieţuit bombei cu hidrogen. Sînt fiinţe : animale sau plante ?

Dar, în primul rînd, unde-şi au sălaşul ? In locurile în care viaţa pare imposibilă. Au fost descoperite în deşerturile încinse, lipsite de apă, de unde s-a tras concluzia că le priesc mediile uscate. Şi-au semnalat prezenţa, însă, şi în apele fierbinţi ale gheizerelor, deci s-a impus precizarea că preferă temperaturile ridicate. Apoi oamenii de ştiinţă le-au întîlnit în fisurile gheţarilor şi în zăpezile nesfîrşite ale Antarctidei. Iar cînd au dat de ele în petrolul de pe fundul Mării Caspice, au convenit să inverseze întrebarea iniţială

Aşadar, unde *nu* pot trăi aceste vietăţi ?

Să pornim pe urmele AAV, ale algelor albastre-verzui cum au fost botezate fiinţele care tind să ne invadeze planeta. O incursiune în timp ne transportă în momentul cataclismului din 1883 cînd, lîngă Java, a apărut o insuliţă născută din lava şi cenuşa expulzate de vulcanul Krakatoa. La 3 ani după cataclism, petecul de lavă moartă căpătase o neobişnuită culoare albastră-verzuie : el fusese invadat de AAV, în pofida oricăror teorii despre imposibilitatea vieţii într-un mediu sterp. O incursiune în spaţiu ne aduce faţă în faţă de AAV în apele celei mai sărate şi mai pustii mări de pe glob, Marea Moartă, dar şi pe insula din Pacific unde experimentatorii americani au declanşat explozia bombei cu hidrogen. AAV au fost singurele fiinţe care au supravieţuit infernului atomic.

Singurele *fiinţe*. Dar ce fel de fiinţe sînt aceste AAV, care de la o vreme au cutezat să-şi extindă dominaţia şi asupra unor lacuri şi ape curgătoare banale, secretînd toxine mortale pentru fauna acvatică şi dăunătoare pentru vite şi oameni ? Ele fac parte din cele 20.000 de specii de alge.

„Sînt mai curînd animale, afirmă unii oameni de ştiinţă Înzestrate cu capacitatea de a se deplasa, pot să lanseze asupra victimelor un lichid otrăvitor şi să le digere".

„Sînt plante, căci posedă însuşirea de a capta energia solară", declară susţinătorii unui punct de vedere opus.

Mai mult : ele pot fixa azotul din atmosferă. Or, cumularea ultimelor două proprietăţi le deosebeşte de animale cît şi de plante şi le situează pe treapta superioară a ierarhiei biologice. E poate jignitor, dar adevărat : toate animalele, inclusiv omul, se află pe treapta cea mai de jos a acestei ierarhii. Pentru a exista trebuie să consume plante (indirect o fac şi fiarele carnivore, hrănindu-se cu animale ierbivore). În această privinţă plantele verzi se bucură de mai multă independenţă, „sorbind" energie, cu ajutorul fotosintezei, direct de la Soare. Dar azotul nu şi-l pot procura direct din aer. Li-l servesc transformat în substanţă nutritivă, anumite bacterii care, la rîndul lor, utilizează in acest scop energia acumulată de frunzele verzi.

Dar, pentru a exista, AAV n-au nevoie să recurgă nici la animale şi nici la plante. Studierea însuşirilor acestor vietăţi independente a permis reconsiderarea unor etape în evoluţia vieţii. În urmă cu milioane de ani Pămîntul a fost populat de vietăţi primitive, adaptate la viaţa fără oxigen. Din rîndul lor au evoluat AAV, care se hrăneau cu azot dar nu se temeau de oxigen. Ele au constituit un fel de punte între două epoci — fără şi cu oxigen — şi în virtutea acestei însuşiri, au reuşit să acapareze teritorii întinse. Au apărut însă animale dotate cu aparat respirator, pe care oxigenul degajat de AAV nu le mai ucidea, ci le întreţinea. Aşa că algele albastre au fost nevoite să se retragă în „nişele ecologice", în colţurile cele mai aspre ale planetei, unde nici o altă fiinţă n-ar fi putut supravieţui. Acolo ar fi continuat să ducă o existenţă modestă, detectate doar de oamenii de ştiinţă, dar...

În ultimele decenii AAV au prins din nou curaj. Acum cîţiva ani, în diferite puncte de pe glob au fost semnalate ofensive ale „albaştrilor" (în regiunea Moscova, de pildă, s-a dat o adevărată bătălie împotriva invadării de către AAV a apelor curgătoare şi stătătoare). Oamenii de ştiinţă au explicat fenomenul prin îmbîcsirea apelor cu reziduuri industriale, bogate în produse chimice

Să-i declarăm, deci, duşmanii nr. 1 ai vieţii ? Nu, sau în orice caz nu pe Pămînt, unde stăpîn e omul. A şi fost găsit mijlocul pentru izgonirea lor din locurile unde viaţa e necesară. Mai mult, AAV pot fi domesticite şi folosite ca îngrăşămînt agricol (a şi apărut termenul de „algalizare a solului"). În U.R.S.S., în Japonia şi în alte ţări există culturi de alge albastre-verzi, destinate scopurilor ştiinţifice şi practice, studierii multiplelor talente ale acestor microorganisme : capacitatea lor de a regenera bioxidul de carbon, de a descompune acizii organici, de a fi imune la radiaţii. etc. Dar cariera paşnică a AAV e abia la început.

Chimişti şi microbiologi încearcă să le stabilească expansiunea

FIZICĂ

Lumina buclucaşă

Ori de cîte ori se întîlneşte cu o substanţă, energia nu îşi vede de drum, ci se opreşte şi, îndreptîndu-şi forţele asupra ei, caută să o modifice. Fiind o formă de energie, lumina manifestă acelaşi comportament. Ea întunecă pielea, face să pălească culorile, degradează materialele plastice şi cauciucul, ajută plantele să-şi fabrice hrana şi se mai face vinovată de multe alte efecte, vizibile sau invizibile, bune sau rele.

Cum procedează lumina pentru a declanşa aceste reacţii fotochimice ? Ea atacă de-a dreptul la nivel molecular. După cum se ştie, electronii care gravitează în jurul nucleului sînt repartizaţi pe mai multe orbite. Pe fiecare din ele nu încap decît maximum doi electroni şi în plus, pentru a putea conlocui, aceştia trebuie să se învîrtească în sens contrar, adică să aibă spini opuşi. Cel mai strîns sînt ţinuţi electronii de pe orbita cea mai apropiată de nucleu şi de aceea au energia cea mai scăzută, energia electronilor de pe celelalte orbite crescînd o dată cu depărtarea de nucleu. În general, în condiţii normale, întreaga moleculă se află în starea cea mai joasă de energie. Dar ea nu se mai poate bucura de această linişte, dacă este străbătută de o rază de lumină, adică bombardată de micile proiectile de energie care sînt fotonii. Aceştia lasă nucleul în pace, dar atacă electronii, care, fiind şi ei încărcaţi cu energie, răspund la provocare. Cînd interacţiunea dintre un electron şi un foton este destul de puternică, ultimul pierde partida şi este absorbit. Excesul de energie de care beneficiază acum electronul îl face să sară pe o altă orbită, aflată la un nivel de energie superior, adică să aducă molecula în stare excitată. În acest caz electronii de pe o orbită nu mai sînt obligaţi să aibă spini opuşi. Astfel se nasc aşa-numiţii **izomeri electronici,** adică molecule cu aceeaşi formulă, dar cu proprietăţi chimice diferite, datorită deplasării şi spinilor electronilor.

Nu toţi fotonii reacţionează cu electroni. Absorbţia lor fiind un proces cuantificat, ea nu are loc decît atunci cînd energia fotonului este egală cu diferenţa de energie dintre starea normală (fundamentală) şi cea excitată a moleculei atacate. Aceasta înseamnă că efectul luminii depinde de caracteristicile ei şi de starea moleculelor pe care le străbate, fiind deci un efect foarte selectiv.

Cele expuse pînă acum nu reprezintă însă decît pregătirile pentru o reacţie fotochimică. Aceasta se produce în foarte scurtul interval în care molecula excitată se debarasează de excesul de energie, căci, după cum am menţionat, în mod normal molecula nu se complace decît în starea fundamentală, cînd se află în echilibru cu mediul. Surplusul de energie reprezintă pentru ea un balast supărător, pe care îl aruncă de obicei altor molecule. În cea mai importantă dintre reacţiile fotochimice, de pildă, în fotosinteză, clorofila captează lumina solară şi o transferă substanţelor care produc zahărul şi oxigenul necesare creşterii plantelor.

AERONAUTICĂ

Balonul captiv îşi îmbogăţeşte repertoriul

După ce fuseseră date aproape complet uitării, aerostatele au fost readuse pe scenă de admiratorii „talentelor" lor : durată maximă de zbor, rază de acţiune şi capacitate de încărcare superioare avioanelor. Dirijabilul a şi făcut să curgă multă cerneală. Mai modest, balonul captiv abia începe să iasă din umbră, pregătindu-şi o serie de roluri noi.

Născut la sfîrşitul secolului XVIII, o dată cu balonul liber, balonul captiv a devenit un aparat utilizabil abia după o sută de ani. Avea corpul lunguieţ, confecţionat din pînză cauciucată, şi era prevăzut cu un **balonet** care-i permitea să-şi menţină forma chiar dacă pierduse din gaz. Balonetul era un compartiment separat, un fel de „cursă de aer" : aerul pătruns în el nu mai putea ieşi decît dacă presiunea exercitată asupra pereţilor balonului propriu-zis de gazul conţinut în el creştea mai mult decît necesar. Un balonaş suplimentar, umplut tot cu aer, dădea balonului stabilitate şi-l ţinea îndreptat în sens contrar vîntului. Infăţişarea s-a păstrat cu unele ameliorări : forma aerodinamică, înlocuirea balonaşului incomod prin 3—4 stabilizatoare (ca nişte aripioare amplasate la extremitatea ascuţită a balonului), folosirea unei turbine acţionate de o elice pentru a introduce în balonet aer sub presiune.

Acest tip de aerostat suferă însă destul de uşor avarii şi costă relativ scump ; de aceea el tinde să fie înlocuit printr-unul mai simplu, cu nervuri de cauciuc, care se lăţesc şi măresc volumul balonului în raport cu volumul de gaz.

La ancorarea baloanelor mari servesc tot felul de materiale : sîrmă, cabluri metalice, frînghii de cînepă, mătase sau mătase artificială. Cablul merge îngroşîndu-se spre balon, deoarece la înălţime are de suportat o tracţiune mai importantă. Dacă vîntul este puternic, cablul se poate rupe şi de aceea, s-a introdus un dispozitiv de siguranţă ceva mai puţin rezistent. Rupîndu-se mai uşor, el liberează corpul balonului, care rămîne atîrnat numai de cablul fixat în bot, se verticalizează şi opune o rezistenţă mai mică. Concomitent se deschide o supapă care îl dezumflă parţial, uşurînd şi mai mult readucerea lui pe sol. O altă problemă importantă o constituie menţinerea balonului timp mai îndelungat într-un anumit punct. Ea a fost rezolvată prin introducerea a trei cabluri de ancorare, care formează muchiile unei piramide triunghiulare. Vîrful piramidei, deasupra căruia pluteşte balonul, nu se deplasează decît cu cel mult 3 m şi acolo se fixează „sarcina utilă", de pildă un meteorograf sau un reflector.

Cînd felinarele se aprind...

tehnica

Mai rămîn de discutat materialul din care se confecționează baloanele și gazul cu care se umplu. În privința primului, chimia a adus o importantă inovație înlocuind pînza cauciucată printr-o foiță de material plastic, groasă de numai 0,05—0,07 mm. Cercetări se fac și cu o foiță de plastic metalizată, care ar avea avantajul de a reflecta razele calde ale Soarelui și de a menține astfel constantă temperatura gazului. Pentru umplerea baloanelor nu intră în discuție decît hidrogenul și heliul. Primul favorizează ascensiunea, dar este inflamabil și dacă se amestecă ac-

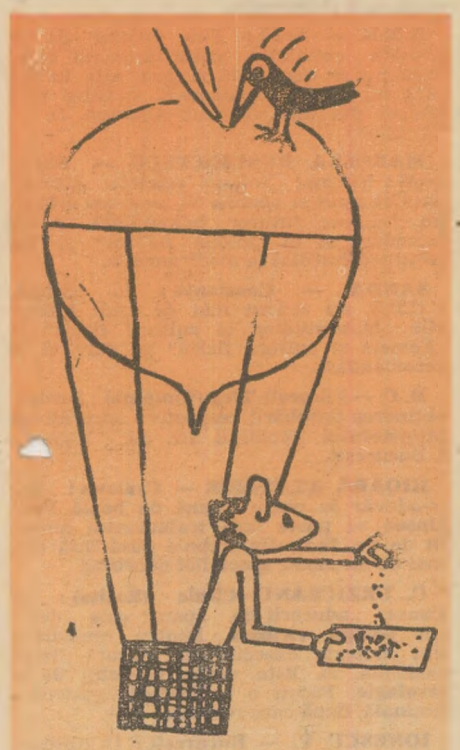

— Pui, pui, pui...

cidental cu oxigenul din aer dă un gaz detonant. Heliul este neinflamabil, dar scump. Combinarea proprietăților lor ar fi foarte convenabilă.

Care sînt viitoarele roluri pe care și le va asuma balonul captiv? Inginerii sovietici îl văd ca purtător al centralelor electrice eoliene sau al unor stații de emisie. În unele proiecte un generator eolian alimentează emițătorul. Soluțiile sînt foarte elegante, dar nu pot fi aplicate decît cu baloane de cîteva sute de mii de metri cubi. Cu aerostate de asemenea dimensiuni nu există însă nici o experiență. Interesant este planul sovietic de iluminare a orașelor cu baloane purtătoare de reflectoare. Ceva mai multe perspective au propunerile de ridicare a unor greutăți nu prea mari, la care ar putea servi tipurile existente.

ELECTRONICĂ

Noi slujbe pentru mașina de calcul

Trăim în epoca miniaturizărilor, mai mult chiar în aceea a microminiaturizărilor cu impresionante reduceri de volum și greutate, domenii în care și electronica, cu tranzistoarele și microcircuitele ei a realizat importante progrese. Actualmente, datorită miniaturizării, mașiniile de calcul electronice încep să treacă pragul uzinelor și laboratoarelor unde și-au dovedit din plin utilitatea însușindu-și noi misiuni, de data aceasta în viața practică, de toate zilele.

Nu de mult, mașina de calcul electronică a început să citească. E vorba de o nouă realizare a cercetătorilor din domeniul electronicii, care au pus la punct un lector optic, capabil să citească cifrele de la 0 la 9 și cinci litere, C, S, T, X și Z, scrise de mînă. Datorită acestui aparat transportarea informațiilor pe benzi, discuri sau fișe perforate devine inutilă, reducîndu-se astfel: a) posibilitățile de eroare, b) personalul de deservire și c) timpul. Capacitatea de transmitere a mașinii, realizată în două variante, este cuprinsă între 300—600 caractere pe minut. Primul model e destinat citirii documentelor manuscrise, imprimate, bătute la mașină și prenumerotate, în timp ce al doilea dispune și de posibilitatea de a descifra benzile de control ale caselor automate din comerț sau mașinilor folosite în contabilitate.

O altă mașină electronică căreia i se prevăd largi aplicații este o mașină de scris, dotată cu o „memorie" pe bandă magnetică. În timp ce dactilografa bate o scrisoare sau un referat, textul e înregistrat pe banda magnetică, concomitent cu apariția lui pe coală. Procedeul care, ulterior, permite reproducerea automată a documentului de cîte ori e necesar în ritmul de 1 000 de bătăi pe minut, mai are avantajul că oferă posibilitatea înscrierii în corespondență a paragrafelor preînregistrate, păstrate în memorie. Adevărata originalitate a acestei mașini constă însă în aceea că e capabilă să facă corecturi și paginări, înlocuind multiplele rebateri la mașină. Ea va permite dactilografei să nu mai bată la locul cuvenit decît corecturile pe care le va înregistra pe bandă. Evident, cuvintele scoase sau adăugate vor crea perturbări în paginația textului, rîndurile vor deveni mai lungi sau mai scurte, dar mașina se va îngriji să înlăture neajunsul, căci este dotată cu o „logică", care-i permite restabilirea automată a prezentării corecte a colii. Mașinile de scris dotate cu memorie vor putea fi folosite în corespondența de birou, la întocmirea notelor tehnice, a rapoartelor de largă circulație precum și la baterea textelor matematice, care necesită folosirea unui mare număr de simboluri.

Dar mașinile de calculat electronice au început să facă carieră nu numai în comerț sau în birouri, ci și în alte domenii, ca de pildă ihtiologia. Pentru stabilirea pe mai mulți ani înainte a modificărilor ce survin în cantitatea de pește din ape, pentru precizarea perioadelor optime de pescuit, a faptului dacă vîrsta și mărimea peștelui e propice unei astfel de acțiuni, oamenii de știință sovietici au recurs, recent, la serviciile electronicei. Ținînd seama de legile biologice ei au reușit să compună modele matematice ale acestor procese, care să servească unei mașini electronice drept bază la calcularea regimului rațional de exploatare și pronosticare a rezervelor de pește. Prin mijlocirea mașinii BESM-2 s-au putut face analize și calcule exacte, întocmindu-se astfel cele mai avantajoase planuri de pescuit.

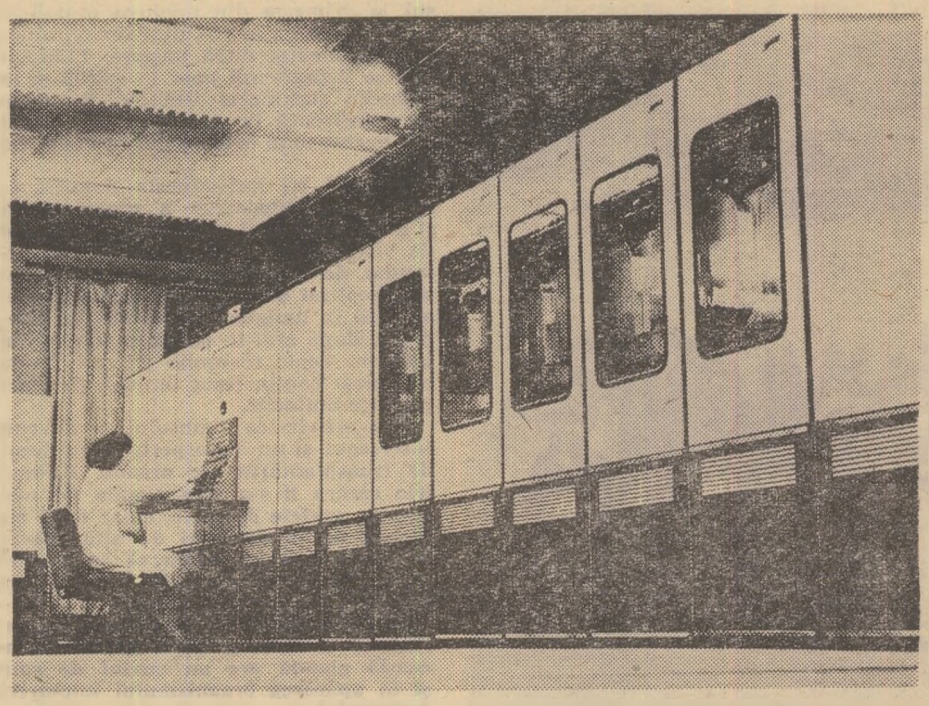

Contabilul și planificatorul electronic „Ural II", căruia i se pot încredința atît dirijarea producției, cît și calcularea salariilor

METROLOGIE

Inexactitățile orei exacte

În materie de măsurare a timpului cu mijloace mecanice nu se poate vorbi de o precizie absolută. Căci se știe că pînă și cele mai perfecte ceasuri mecanice au un avans sau o întîrziere față de mecanismele surori. De aceea ele nu pot servi drept etalon al timpului. Pentru a le controla mersul, omul apelează la un etalon mai stabil. Perioada de rotație a Pămîntului a servit din vremuri străvechi acestui țel.

Ca să poată calcula durata unei rotații a Pămîntului, cercetătorii observă stelele. Momentul în care o stea taie meridianul locului de unde se efectuează observațiile, se poate determina azi cu un telescop special și cu alte instrumente astronomice. Intervalul de timp dintre trecerile pe deasupra unui meridian ale uneia și aceleeași stele în două nopți consecutive este o zi siderală. Această perioadă a fost mult timp folosită ca etalon al timpului. De altfel, specialiștii privesc cerul înstelat ca pe un uriaș cadran de ceasornic ale cărui diviziuni sînt anumite stele. Acul unic al acestui „ceasornic" este Pămîntul.

Ce se întîmplă însă cînd cerul este acoperit de nori și astronomii nu mai pot observa stelele? E necesar ca în aceste cazuri timpul exact să fie păstrat de aparate. Astăzi rolul de păstrător al timpului exact îl joacă ceasurile cu cuarț care au drept pendul o plăcuță de cuarț oscilînd într-un cîmp electric alternativ. Precizia lor este atît de mare încît pot păstra timpul exact vreme de o zi și o noapte, înregistrînd în acest interval o eroare egală cu a suta mia parte dintr-o secundă. La intervale mari de timp, de cîteva luni, cînd erorile ating valori mai mari, în ajutorul ceasurilor cu cuarț vin etaloanele de frecvență cu cesiu și generatoarele moleculare, care controlează mersul ceasurilor cu cuarț cu o precizie de cîteva milionimi de secundă. Ceasurile cu cuarț astfel controlate sînt cunoscute azi și sub numele de ceasuri atomice. Ele pot păstra vreme de mai mulți ani timpul exact fără să aibă nevoie de un control suplimentar pe baza observațiilor astronomice.

Am putea, în acest caz, să spunem că vinovate de imprecizia „orei exacte" sînt numai aparatele care o păstrează? Și că ora furnizată de observațiile astronomice este absolut exactă? Nici de astă dată răspunsul nu este afirmativ, din cîteva motive.

Încă înainte ca omul să fi construit ceasornicele de mare precizie se știa că într-un interval de 100 de ani viteza de rotație a Pămîntului se modifică. Drept consecință, se modifică și durata zilei în sensul că scade cu aproximativ două miimi de secundă. Mai tîrziu, ceasornicele cu cuarț au scos la iveală și alte erori. E vorba de modificările sezoniere în viteza de rotație a globului terestru. Primăvara, de pildă, Pămîntul se rotește mai încet decît toamna. În sfîrșit, au mai fost înregistrate și fluctuații neregulate, în salturi. Uneori, viteza de rotație a globului pămîntesc cunoaște în răstimp de cîteva luni modificări care fac să crească sau să scadă durata zilei cu cîteva miimi de secundă. Unii savanți sovietici pun aceste schimbări pe seama proceselor care au loc în adîncurile Pămîntului, cum ar fi modificarea densității unor straturi ale lui. Dacă această ipoteză va fi confirmată, cercetătorii vor putea obține informații despre fenomene din interiorul globului pămîntesc, studiind particularitățile mișcării de rotație a Pămîntului. Dar deocamdată fenomenul continuă să fie învăluit în mister.

Cunoscînd aceste abateri ale mișcării de rotație a planetei noastre, astronomii și geofizicienii au ajuns la concluzia că ea nu mai poate servi drept etalon al timpului. Au căutat, de aceea, și au găsit un nou etalon care poartă numele, de „secundă atomică". Obținut astfel de la ceasornicele atomice, timpul exact se difuzează în eter sub formă de semnale radio.

GEOLOGIE

Spre centrul Pămîntului

Care este structura planetei noastre? La întrebarea aceasta specialiștii răspund deocamdată: la suprafață se află scoarța terestră, apoi urmează un strat de roci în fuziune denumit manta și, în sfîrșit, centrul globului, alcătuit dintr-un nucleu de fier. În zilele noastre, geologii care se preocupă de compoziția mantalei, elaborează diferite proiecte de foraj la mare adîncime, menite să dezvăluie adevărata compoziție a Terrei. Atenția lor se îndreaptă așa cum revista noastră a mai scris, spre fundul oceanelor, unde scoarța e mai puțin groasă, permițînd foraje mai lesnicioase. Cu toate acestea forajul suboceanic ridică probleme complexe care, deocamdată, fac ineficiente tehnicile preconizate.

Pentru explorarea profunzimilor terestre savanții folosesc în clipa de față metode indirecte, recurgînd la seismografe, aparate de gravitație etc. Recent, însă, ei au pus la punct o nouă metodă, bazată pe folosirea undelor electromagnetice în largul diapazon al frecvențelor joase, foarte joase și mijlocii. Pentru studierea structurii Terrei pornind de la adîncimi de cîteva zeci de metri și pînă la o sută de kilometri și chiar mai mult, a început să fie folosită o gamă de frecvențe pornind de la 100 KHz la miimi de Hertzi. Frecvențele înalte oferă date asupra straturilor puțin profunde ale Pămîntului, iar cele joase amănunte asupra celor de mare adîncime. În ultimul timp, oamenii de știință sovietici au realizat generatoare cu un diapazon foarte larg, cu ajutorul cărora în adîncuri este expediat un curent electric pe cele mai diferite frecvențe. La o distanță bine determinată de locul unde este transmis curentul este instalat un aparat de recepție, astfel încît cîmpul electromagnetic sau undele electromagnetice transmise în Pămînt traversează diversele straturi și sînt înregistrate la centrul receptor de la suprafață Unda care a traversat Pămîntul s-a transformat, însă, potrivit structurii planetei și particularităților straturilor sale profunde, aducînd cu ea informații în virtutea cărora pot fi trase concluzii. Pentru a se pătrunde însă și mai adînc este necesar să fie folosite cîmpurile electromagnetice naturale care se formează în ionosferă. În urma activității solare ionosfera este excitată și în jurul Terrei își fac apariția și încep să circule curenți, care de la o altitudine de aproximativ 200 km, pătrund adînc în straturile planetei, permițînd studierea structurilor la adîncimi ce ajung pînă la 100 km. Metodele sovietice de sondaj prin unde electromagnetice oferă o foarte mare precizie și sînt frecvent folosite de geologii din Kazahstan; cu ajutorul lor au fost descoperite terenuri petrolifere, situate la o adîncime de peste trei kilometri

În martie, stațiunea Bakuriani își întîmpină vizitatorii cu un soare îmbietor

CUM SĂ PREVENIM

Insuficiența hepatică

Insuficiența hepatică sau **hepatita cronică**, este de obicei consecința unei inflamații acute a ficatului, nevindecată și cronicizată. În trecut, malaria și sifilisul reprezentau principalele cauze ale insuficiențelor hepatice. O dată cu eradicarea malariei și considerabila reducere a frecvenței sifilisului, majoritatea hepatitelor cronice provine acum din leziunile hepatice lăsate de **hepatita epidemică** sau **virotică**.

O altă cauză destul de frecventă o constituie și tulburările metabolice ale ficatului, provenite la rîndul lor din anumite carențe alimentare, prin hrană insuficientă, proasta digestie sau proasta absorbție a alimentelor. Absorbția unor substanțe cu efecte toxice, printre care băuturile alcoolice, joacă de asemenea un rol important, ducînd la leziuni severe ale celulelor hepatice urmate de insuficiență hepatică funcțională și fibroza progresivă a organului, boală numită **ciroză hepatica**.

Tulburările metabolice ale ficatului constă în scăderea proteinelor și albuminelor, dar mai ales în alterarea metabolismului hidrocarbonatelor. Diminuarea glicogenului hepatic se răsfrînge asupra tuturor funcțiilor ficatului, asupra formării ureii, colesterolului etc. În fine, în insuficiența hepatică există și tulburări în metabolismul grăsimilor, dezechilibru nutritiv care duce la infiltrarea grasă a ficatului.

Cum poate fi apărat organismul de asemenea consecințe ?

În primul rînd, tratînd cît mai de timpuriu și în mod corespunzător, pînă la completa vindecare a bolii, hepatitele acute epidemice însoțite sau nu de icter. De aceea trebuie combătută credința greșită că, o dată cu dispariția icterului și intrarea în convalescență, bolnavul de hepatită virotică s-a vindecat. În realitate, refacerea celulei hepatice lezate și recuperarea totală a funcțiilor hepatice nu se produc decît după 3—4 luni, uneori chiar după un an de la boală. Abandonarea dietei alimentare înainte de vindecarea totală reprezintă deci o mare eroare, cu consecințe dintre cele mai grave pentru starea anatomică și fiziologică a țesutului hepatic.

Regimul alimentar în hepatită și post-hepatita acută va trebui să prevadă în primul rînd suprimarea băuturilor alcoolice, sub orice formă. Combaterea energică a alcoolismului, mai ales a așa-ziselor „aperitive", reprezintă prima condiție în profilaxia insuficiențelor hepatice.

Regimul alimentar va trebui să fie cît mai bogat în proteine cu mare valoare biologică. Se preferă laptele și brînza albă, fără a se neglija nici carnea, peștele sau ouăle. Un asemenea regim alimentar cu caracter profilactic trebuie să dea 3 500 de calorii zilnic, fiind compus din 140 g. proteine, 365 g glucide (pîine, cartofi, orez, paste făinoase, dulceață, jeleuri etc.), 100 g lipide (sub formă de untdelemn). Nu trebuie neglijat nici aportul substanțial de vitamine, în special din grupul vitaminic B, vitamina C și E.

O mare importanță în prevenirea hepatitelor cronice revine și personalului sanitar în administrarea injecțiilor, știut fiind că numeroase hepatite epidemice se datoresc sterilizării insuficiente a seringilor și acelor de injectat. În general este bine ca injecțiile să se facă numai de către cadre calificate, sub strictă supraveghere medicală, renunțîndu-se la „practica" injecțiilor făcute acasă, de către cine știe ce rudă sau prieteni lipsiți de minime cunoștințe de asepsie.

Dr. Z. A. Barski

E BINE SĂ ȘTIM

O sentinelă a organismului — timusul

Timusul e o glandă care a dat multă bătaie de cap fiziologilor. Cele două loburi de țesut trandafiriu, așezate în regiunea gîtului, înapoia osului sternal, sînt destul de mari la naștere, cresc și mai mult pînă la vîrsta pubertății, pentru ca pe urmă să se reducă în dimensiuni și să rămînă mici tot restul vieții.

Ipotezele lansate de diferiți cercetători atribuiau timusului roluri dintre cele mai variate: hrănirea foetusului, stimularea creșterii copilului, maturizarea organelor sexuale etc. Există însă și părerea că glanda n-ar fi decît un vestigiu fără importanță, în genul apendicelui.

Studii recente au dus însă la concluzii surprinzătoare. Se văzuse mai de mult că, atunci cînd timusul era distrus dintr-o cauză sau alta, organismul uman devenea mult mai sensibil la infecții. Se cunoaște astfel cazul unui bărbat, care a făcut 17 pneumonii succesive, din cauza lipsei din sîngele său a gamma-globulinelor, proteinele purtătoare de anticorpi; la el, timusul fusese practic nimicit de o tumoră benignă. Dar experiențele făcute pe animale, cărora li s-a scos glanda, nu au dat rezultate concludente atîta vreme cît operația se executa asupra unor organisme adulte. Abia atunci cînd șoarecilor și șobolanilor li s-a făcut timectomie (rezecția timusului) în primele 24 de ore de la naștere, s-a constatat că ei sucombă foarte repede, datorită lipsei de rezistență față de cele mai banale infecții.

Mecanismul prin care se produce fenomenul nu este legat însă în primul rînd de anticorpi. Unii dintre ei sînt prezenți în sîngele animalelor timectomizate, în schimb lipsesc acele globule albe care se numesc limfocite. Timusul le primește din măduva osoasă și le „pompează", în circuitul sangvin înainte și imediat după naștere. Limfocitele se depozitează apoi în splină și în nodurile sistemului limfatic, de unde se mobilizează în cazul unei agresiuni din partea unui agent patogen venit din afară.

Timusul își îndeplinește datoria de sentinelă imunologică a organismului și după ce copilul trece de primele luni de viață. După cît se pare, el este secondat de un al doilea sistem defensiv, localizat după unii în apendice, după alții în amigdale și vegetațiile adenoide, după alții în anumite puncte din intestin. Toate regiunile pe care le-am enumerat conțin țesut limfoid, deci pot produce limfocite.

Din activitatea timusului, a devenit interesant și un alt aspect, care e legat de transplantările de organe. Animalele cărora li s-a scos glanda nu mai resping grefele de piele, chiar dacă ele provin de la donatori de altă specie. Se pune deci problema să se asigure succesul unei transplantări de cord prin înșelarea vigilenței timusului.

În sfîrșit oncologii au început de curînd să se întrebe dacă nu cumva această glandă are un cuvînt de spus și în apărarea organismului împotriva cancerului.

Dr. S. Lazarov

CARDIOLOGIE

Bolile congenitale ale inimii

Prin boli congenitale ale inimii se definesc defectele înnăscute ale aparatului cardio-vascular. Unele dintre aceste boli sînt de mai mică importanță, fiind perfect compatibile cu un trai îndelungat. Altele pun în primejdie viața omului sau îl stînjenesc în activitatea sa. Unele defecte împiedică oxigenarea sîngelui, altele — distribuirea normală a masei sangvine în organism; cînd există și comunicări anormale între cavitățile drepte și stîngi ale inimii se produce amestecul sîngelui venos cu cel arterial; în sfîrșit, există diferite asocieri de defecte, unele mai complicate decît altele.

„Defectarea" inimii se produce în cursul vieții embrionare, cînd acest organ suferă o serie de transformări. Ele pot fi corectate de timpuriu, în jurul vîrstei de 3 ani și chiar mai devreme. În cazul cînd urgența nu se impune, bolile congenitale ale inimii pot fi tratate chirurgical și mai tîrziu, oportunitatea momentului operator fiind hotărîtă de specialist.

Care sînt simptomele caracteristice acestor afecțiuni? Unul din cele mai evidente și alarmante este cianoza, adică nuanța albăstruie a feței și extremităților copilului — fie în mod continuu, fie după efort (la supt, cînd plînge sau la joacă). Se spune că avem de a face în acest caz cu **boala albastră**. În realitate sub acest nume există cîteva cardiopatii congenitale diferite, dintre care cităm: **tetrada lui Fallot, complexul Eisenmenger, stenoza pulmonară, transpoziția arterială.**

În alte cazuri cianoza este absentă sau mai puțin pronunțată. Copilul se dezvoltă însă greu, e apatic, friguros, respiră cu dificultate și face frecvent crize de sufocare, obosește foarte ușor și se lasă adesea pe vine. La ascultarea inimii se percep sufluri în diverse pozitii și de intensitate variată.

Imediat ce se constată unul din aceste semne, copilul va fi prezentat medicului, care stabilește natura anomaliei și conduita terapeutică. Copilul suferind de o boală congenitală a inimii va fi controlat lunar — în primii doi ani de viață —, apoi la 6 luni, pînă la corectarea chirurgicală a defectului. După operație, chirurgul împreună cu medicul specialist cardiolog apreciază frecvența controalelor periodice.

Rezultatele obținute pînă în prezent în tratamentul chirurgical al bolilor congenitale ale inimii îngăduie, în cele mai multe cazuri, vindecarea micilor pacienți.

Prevenirea acestor cardiopatii constă în respectarea de către femeie a unei vieți igienice în timpul sarcinii, mai ales în primele 2—3 luni, cînd se instalează astfel de boli. Se vor evita traumatismele fizice și psihice (stări nervoase și emoționale), alimentația carențată, uzul și abuzul de medicamente (în special tranchilizantele), bolile infecțioase transmisibile (mai ales rubeola), iradierile cu raze Röntgen. Trebuie să arătăm însă că o serie de malformații congenitale ale inimii au o cauză familială-ereditară, care este uneori mai greu de combătut.

Dr. M. I. Speranski

esculap

Poșta medicului

MIHAI NICOLAE — Timiș: Medicina modernă vorbește într-adevăr de o **bioritmologie** existentă atît la omul sănătos cît și la cel bolnav, dar un tablou patologic atît de bogat, care apare numai iarna, ni se pare un fenomen care necesită o studiere atentă într-o clinică universitară.

ANTONESCU ANATOLIA — Curtea de Argeș: 1) Durerile premenstruale sînt obișnuite la vîrsta dv. Calmați-le cu cîte 2—3 tabl. Lizadon și (sau) 2—3 tabl. Algocalmin, 2) Faceți examenul secreției vaginale cu antibiogramă pentru a vi se putea indica un tratament.

SÎRBU IONEL — Căciulata: Sînt fenomene trecătoare care nu trebuie să vă îngrijoreze, poate și în legătură cu ocupațiile dv. profesionale. De ce nu vă căsătoriți ?

CRĂCIUN D. — Tg. Ocna: Am citit cu atenție scrisoarea dv. și vă înțelegem suferința. Vă recomandăm să faceți timp de 3 luni serii de cîte 15 injecții Folcisteină (1 fiolă/zi i.m.) cu pauză de 5 zile, după care să reveniți.

A.X.B. — Arad: Este vorba de o proastă circulație constituțională care, dacă nu se manifestă și prin alte tulburări, nu necesită tratament. 2) Citiți răspunsul dat mai sus sub Crăciun D. — Tg. Ocna.

MARCELA BUSUIOCESCU — București: Nu mai folosiți rețetele altora! Încă de mult se spunea că „aceleași măsuri nu folosesc tuturor bolnavilor". Aveți încredere și în „mama natură" și nu recurgeți imediat la medicamente.

SANDA — Constanța: În editura U.C.F.S. au apărut mai de mult broșurile „Maternitatea și cultura fizică" și „Femeia și cultura fizică" pe care vi le recomandăm.

B. C. — Filipești-Tîrg (Cîmpina): Pentru obținerea aprobării respective adresați-vă Ministerului Sănătății str. Lt. Lem[illegible] 2. București.

HIOARĂ ATANASIE — Craiova: Într-adevăr în unele cazuri de **boală Parkinson** se poate face tratamentul amintit de dv. Indicația trebuie pusă însă numai de un medic specialist neurolog.

C. URZICEANU—Cîinie (Reșița): 1) Cauza „aducerii de spate" este desigur **poziția vicioasă**. Pentru remediere sînt indicate exerciții de cultură fizică medicală. 2). Este vorba probabil de o **aerofagie**. Faceți o radioscopie gastrointestinală, după care reveniți.

IONESCU V. — București: 1) Antecedentele toxice pot explica starea nepotelului dv. Vă recomandăm să vă adresați specialistului neuro-psihiatru și logopedului din policlinica teritorială. 2). Un tratament eficace nu există, boala avînd, după cum îi arată și numele, un caracter recidivant. Folosiți la nevoie următoarea cremă: aureociclină 0.500 g și hidrocortizon 2 fiole + lanolină 10 g. 3). Singurul tratament judicios este cel operatoriu, care se face în general cu bune rezultate în orice spital (serviciul de ginecologie).

(Continuare în pag. 11-a)

Pentru stimularea creșterii

Desen de **V. Tilman**

ISLANDA

Țara care n-ar trebui locuită?

În Islanda, fenomenul cel mai frapant este contrastul dintre natura sălbatică, improprie la prima vedere vieții umane, și înaltul grad de civilizație care se observă în cele mai depărtate colțuri ale țării.

Acum vreo treizeci de ani, prozatorul norvegian Sigurd Hull a scris un reportaj cu paradoxalul titlu : „Oare Norvegia ar trebui locuită ?", în care încerca să dovedească, mai în glumă, mai în serios, că țara lui e atît de aspră, atît de puțin înzestrată cu daruri de la natură, încît nu trebuie locuită de oameni. Într-adevăr, numai circa 4 la sută din teritoriul Norvegiei este prielnic pentru agricultură, uriașe suprafețe fiind acoperite de munți stîncoși, din care pricină locuitorii trăiesc în văi și pe țărmul îngust.

Și în Islanda sînt populate doar fîșia subțire de uscat care desparte marea de munți și văile pînă la cel mult cîteva zeci de kilometri depărtare de ocean. Toată zona interioară a țării, cu o imensă suprafață, este complet nelocuită. Spre deosebire, însă, de Norvegia, Islanda nu posedă zăcăminte de minereuri. Și tot spre deosebire de Norvegia — care utilizează de multă vreme uriașele-i resurse hidraulice, situîndu-se încă la începutul acestui secol pe primul loc în lume în materie de electricitate produsă pe cap de locuitor — Islanda are resurse hidroenergetice mult mai modeste. În această insulă scăldată de apele reci ale Atlanticului, unde temperatura medie din iulie atinge doar 11°, nu există nici un crîmpei de ogor, deci toate cerealele sînt importate. Islanda e lipsită și de păduri naturale. Principala ei bogăție nu se află în interiorul insulei, ci în preajma țărmului : peștele.

Islanda este, de asemenea, țara cu cea mai mică densitate a populației din Europa : aproximativ doi locuitori pe kilometru pătrat. În categoria orașelor intră toate așezările cu peste 500 de locuitori. Case de beton, străzi asfaltate, stații de benzină, magazine cu vitrine mari și mărfuri de calitate. De obicei, la circa 200 de metri de centrul orașului se întinde un cîmp de lavă, iar la jumătate de kilometru, în partea opusă, se lansează către tării povîrnișurile stîncoase și abrupte ale unor munți înalți, negri-cafenii. Și nici un copac, pretutindeni numai piatră.

La începutul lui noiembrie, ieși din hotel în manta de ploaie, dar fără pălărie, căci afară sînt plus 5 grade și soarele strălucește pe cerul imaculat. În drum intri într-un local ca să bei o ceașcă de cafea și, — culmea ! — după numai 15—20 minute, să spunem, cînd ieși din nou în stradă, te izbește în față o zăpadă deasă, care se cerne în fulgi mari și pufoși din cerul plumburiu. Fenomenul se repetă de cîteva ori pe zi. „La noi, vremea e capricioasă ca o femeie" — îmi spune un amic islandez. Evident, nu e prea plăcut să trăiești într-o asemenea climă.

Primii coloniști ai Islandei au dat dovadă de mult curaj, statornicindu-se într-o asemenea țară. Dar ei au viețuit în insula neospitalieră o mie și ceva de ani, vreme în care au trebuit să reziste la tot felul de încercări (ocupație străină, calamități naturale etc) și în care au creat o înaltă civilizație, păstrîndu-și totodată nealterată originala cultură.

Dacă vrei să-i cunoști și să-i înțelegi pe islandezii zilelor noastre trebuie să ții seama neapărat de două lucruri esențiale : natura aspră și numărul mic al locuitorilor. La ora actuală, Islanda are circa două sute de mii de locuitori. Cum au izbutit islandezii să atingă actualul nivel de viață relativ înalt ? Răspunsul e simplu : prin foarte multă trudă. Cred că nu exagerez dacă afirm că aproape toți islandezii lucrează fie ore suplimentare, fie cumulînd, fie că fac și una și cealaltă. Foarte mulți dintre ei lucrează între 9 și 11 ore pe zi.

Pe străzile orașelor islandeze orele de vîrf încep abia seara, pe la 6—7. Pe de altă parte, islandezii acordă foarte mult timp activității obștești, căci locuitorii sînt puțini iar organizațiile multe, ca într-o țară mare. Există patru partide politice, se scot cinci cotidiene mari și activează un număr respectabil de organizații diverse, de la asociații de prietenie pînă la societatea abstinenților și uniunea tuberculoșilor.

Acest lac cu apă termală din centrul Reykjavikului nu îngheață nici în zilele cele mai reci de iarnă

Așa încît e firesc ca islandezii să fie permanent ocupați, să se grăbească, să fie mereu în criză de timp, să se culce tîrziu și să se scoale devreme. Oamenii sînt foarte obosiți. Duminica (cel puțin așa era în noiembrie) țara e cufundată în somn. Pînă pe la orele 10-11 dimineața, în oraș nu circulă aproape deloc pietoni sau automobile.

Islandezii sînt și cititori pasionați.

Am vizitat zeci de familii, dar n-am întîlnit casă care să nu aibă cel puțin cinci stelaje cu cărți. Printre ele, erau evident nelipsite toate celebrele **Saga** despre islandezi. Insularii, de la mic la mare, știu pe dinafară multe din aceste străvechi legende istorice. Copiii sînt deprinși încă de mici să le citească. Remarcabil e și faptul că Islanda a lichidat analfabetismul de cîteva secole. Însemnările unui călător în această țară pe la începutul secolului cuprind următorul episod : autorul însemnărilor a bătut la ușa unei case și, cum nu i-a răspuns nimeni, a intrat înăuntru. În casă era o dezordine de nedescris și nu se vedea țipenie de om. Abia în bucătărie drumețul a dat de gazdă, care ședea la masă și citea **Saga despre Njale.** Era atît de cufundată în lectură, încît nici nu-l observase pe oaspete. Începuse de dimineață să citească cartea și uitase de toate treburile gospodărești, cu alte cuvinte de bucătărie, de vite etc. Într-un manual de limbă islandeză există următoarea frază : „În fiecare an recitesc **Saga despre Njale**".

Și totuși în Islanda cărțile sînt foarte scumpe, ceea ce se explică în primul rînd prin faptul că sînt tipărite în tiraje mici. În bibliotecile particulare există un mare număr de cărți în limbi străine. O parte însemnată a populației cunoaște cel puțin o limbă străină, lucru de importanță vitală pentru Islanda, căci, din pricina posibilităților restrînse de desfacere a cărților, nu e rentabil să se traducă literatură de specialitate. Dacă în U.R.S.S., bunăoară, o lucrare ca „Schimbul de căldură în instalațiile radioelectronice" se poate tipări în 10 500 de exemplare, în Islanda editarea ei ar fi lipsită de sens, căci populația Uniunii Sovietice fiind aproximativ de 1 100 de ori mai mare decît cea a Islandei, în această țară lucrarea ar trebui să apară doar în vreo zece exemplare. Pe de altă parte, mulți tineri care vor să se specializeze într-un anumit domeniu își fac studiile superioare în străinătate: țările scandinave, Germania, Anglia, S.U.A. etc. Cu alte cuvinte, dacă vrei să urmezi o facultate, trebuie să cunoști neapărat limbi străine, și asta nu „pentru examen" ci temeinic. De altminteri, chiar și studenții de la universitatea din Reykjavik studiază după manuale în limbi străine. Dar nu numai cei care vor să-și continuie studiile trebuie să posede limbi străine, ci aproape tot restul populației, pentru că Islanda e așezată la confluența căilor aeriene și maritime care duc din Europa în America, e foarte vizitată de turiști străini, iar comerțul exterior joacă un rol imens în economia ei.

Dar să revenim la pasiunea islandezilor pentru lectură. Islanda se situează pe unul din primele locuri în lume — dacă nu chiar pe primul — în ce privește cantitatea de tipărituri pe cap de locuitor. Statistica arată că, în medie, fiecare familie islandeză primește zilnic minimum două ziare. Nu dispun de date exacte, dar, după calculele mele, fiecare familie islandeză cumpără anual circa zece cărți. În țară există aproape 200 de edituri, deci o editură la mia de locuitori. E adevărat că unele dintre ele sînt foarte mici și tipăresc anual doar o singură carte ; cele mai mari, însă, scot cîte 20—25 de titluri pe an.

V. Berkov

DE PE CINCI CONTINENTE

Orașul cu cel mai lung tunel • Veneția Ecuatorului • 13 rezervații naturale • Marea petrolului

Pînă nu de mult, ca să ajungă în centrul orașului, la locul lor de muncă, locuitorii din zona sudică a fostei capitale braziliene, Rio de Janeiro, trebuiau să străbată magistrala lungă de cîțiva kilometri ce încinge masivul muntos Corcovado, înalt de 700 m. Drumul era făcut de cel puțin două ori pe zi, răpind mult timp salariaților și îngreunînd totodată circulația din centrul orașului. După îndelungi dezbateri, specialiștii au ajuns la concluzia că din zona sudică — populată de aproape o treime din cele 4,5 milioane de locuitori ai orașului — se poate ajunge mai comod în centru pe o magistrală subterană. Tunelul lung de trei kilometri, săpat sub muntele Corcovado, are o capacitate de 6 000 de mașini pe oră. Costul unei traversări echivalează cu prețul unui litru de benzină.

Pliantele turistice socotesc pe bună dreptate satul Ganve din Dahomey drept una din cele mai originale așezări de pe continentul african. În Africa, în sezonul ploios, se întîmplă deseori ca torentele de apă să transforme, pentru cîteva săptămîni, satele de pe țărm în insulițe izolate. Pentru localnici aceste inundații sînt o adevărată calamitate. În Ganve, însă, lucrurile stau cu totul altfel. Apa îi însoțește pe locuitorii așezării de la naștere pînă la moarte. Ea este și singura lor sursă de existență, pentru că cei 17 000 de locuitori ai „Veneției Ecuatorului" se îndeletnicesc numai cu pescuitul. Colibele lor, dreptunghiulare și cu acoperiș conic de paie, sînt suspendate deasupra apei pe piloni.

Ministerul economiei agricole și forestiere din Birmania a adresat populației apelul de a ocroti fauna pădurilor, care acoperă mai bine de jumătate din suprafața țării. De multe ori locuitorii junglei ucideau elefanți și rinoceri numai pentru a le extrage organele interne, care ar avea, după părerea lor, „proprietăți curative". Vînarea elefanților a fost complet interzisă, iar cea a rinocerilor, tapirilor, caprelor de munte, antilopelor, păunilor și fazanilor este limitată. Grija statului pentru fauna pădurilor se concretizează și în organizarea a 13 rezervații, populate de 10 000 de animale sălbatice.

Datorită poziției sale geografice, Basra nu este numai principalul port al Irakului, ci și important centru de relații internaționale. Așezat la confluența cîtorva frontiere, în centrul imensului rezervor petrolifer care se întinde din Iran pînă în deșertul Arabiei, Basra adăpostește vreo 10 consulate și reprezentanțe a diverse firme și organizații străine. La cheiurile portului, care se întind pe mulți kilometri în lungul fluviului Shatt-el-Arab, ancorează vapoare din întreaga lume. Pe malul celălalt al fluviului se zăresc rafinăriile din orașul iranian Abadan. Iar și mai departe, spre sud, unduiesc apele cenușii ale Golfului Persic, pe care arabii îl numesc Golful Arabic, dar care în realitate ar trebui supranumit „Marea petrolului". Sub nisipurile deșertului și pe fundul mării, natura a stocat peste 10 miliarde de tone de aur negru, cu alte cuvinte un sfert din rezervele cunoscute în lumea capitalistă. Precizăm în plus că această cifră nu ia în considerare imensele resurse petrolifere din Iran, Irak și Kuweit. În 1966, de pildă, numai în domeniile sultanilor și emirilor din Bahrein, Qatar și Trucial Oman s-au extras circa 150 milioane de tone de petrol.

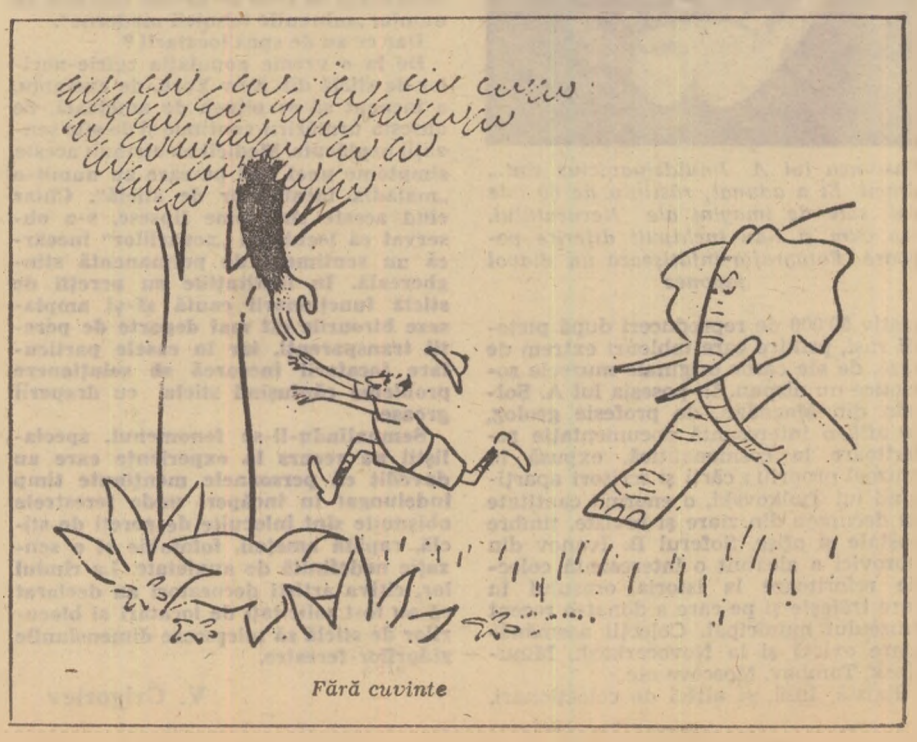

Fără cuvinte

globul

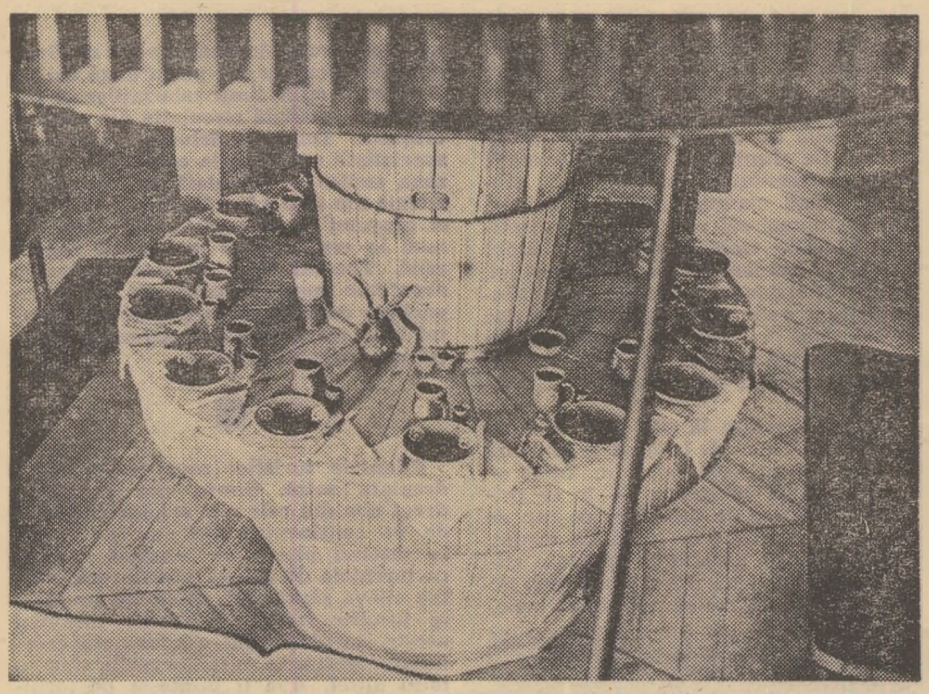

„Dacă o moară de vînt poate fi transformată în cafenea, o piatră de moară poate servi drept masă", și-au zis arhitecții lituanieni realizînd originalul complex turistic „Sadure"

LA CE SERVESC COLECȚIILE

Fiecare cu marota lui

Nu arareori piesele colecțiilor particulare prezintă, în afara curiozităților pe care le oferă, un interes pur științific. De curînd o monedă descoperită în Crimeea de colecționarul numismat A. Oreșnikov a dat posibilitate specialiștilor să precizeze succesiunea dinastică în coloniile Greciei antice de pe malul Mării Negre. Un alt colecționar, colonelul în retragere M. Liușkovski dispune de o adevărată armată — peste 50 000 de soldați de plumb, ale căror uniforme, arme și drapele aparținînd diferitelor epoci sînt deseori folosite ca model de către realizatorii de filme istorice. Așa cum, pentru reconstituirea monumentelor de arhitectură dispărute, cinematografia folosește timbre poștale și ilustrate.

La sprijinul colecționarilor apelează deseori și redacțiile enciclopediilor. Mult solicitată este colecția economistului I. Smirnov care înglobează aproximativ 50 000 de reproduceri după pictorii ruși, printre care tablouri extrem de rare, de ale căror originale muzeele sovietice nu dispun. În posesia lui A. Șolmin din Magadan, de profesie geolog, se află o interesantă documentație referitoare la cosmonautică, expusă în muzeul propriu i cărți și scrisori aparținînd lui Țiolkovski, o enormă cantitate de decupaje din ziare și reviste, timbre poștale și afișe. Șoferul B. Ivanov din Borovici a alcătuit o interesantă colecție referitoare la istoria orașului în care trăiește și pe care a donat-o recent muzeului municipal. Colecții asemănătoare există și la Novocerkask, Minusinsk, Tambov, Moscova etc.

Există, însă, și altfel de colecționari, cei care preferă obiectele lucrate de ei înșiși : machete de automobile, avioane și nave, dantele și diapozitive în culori, pipe, ba chiar și roboți. Celebrul autor de romane polițiste Georges Simenon, care în timpul liber se ocupă și el de confecționarea pipelor, socotește că colecționarul sovietic A. Fiodorov este un as în materie. Dar cîte pasiuni nu-i animă pe oameni ? Moscovita Tatiana Kolcenko a realizat din crengi și cioturi de arbuști și copaci o adevărată menajerie, pensionarul A. Prokofiev execută recipiente colorate, reprezentînd personaje din basmele populare rusești, iar scriitorul E. Tverdov din orașul Vîtegra, pasionat sculptor în lemn, a reprodus cu fidelitate miniaturile unor vestite monumente de arhitectură ale vechii Rusii, printre care și bisericile din insula Kiji de pe lacul Onega.

Pasiunea lui A. Jmuidzinavicius sînt... dracii. El a adunat, răstimp de 60 de ani, sute de imagini ale Necuratului, așa cum și l-au închipuit diferite popoare. Fotografia înfățișează un diavol japonez

LOCUINȚE DE STICLĂ

Fereastra rămîne un compromis fericit

Spre norocul ei, omenirea nu e nevoită să aleagă între două extreme : locuințele fără lumină directă sau cele cu pereții de sticlă. Fereastra e un compromis fericit. Și totuși, în marile orașe moderne există clădiri, locuințe sau instituții, cu scheletul din beton și zidurile de sticlă, imense „acvarii" supraetajate care, privite din afară, se integrează în ceea ce ne-am obișnuit să numim „minunile tehnicii moderne".

Dar ce au de spus locatarii ?

De la o vreme populația zgîrie-norilor de sticlă din New York, de exemplu, a început să se plîngă de amețeală, de obsesia urmăririi continue și de alte senzații neplăcute. Medicii au atribuit aceste simptome unei boli pe care au numit-o „maladia locuințelor de sticlă". Chiar cînd aceste simptome lipsesc, s-a observat că locuitorii „acvariilor" încearcă un sentiment de permanentă stingherealā. În instituțiile cu pereții de sticlă funcționarii caută să-și amplaseze birourile cît mai departe de pereții transparenți, iar în casele particulare locatarii încearcă să soluționeze problema căptușind sticla cu draperii groase.

Semnalîndu-li-se fenomenul, specialiștii au recurs la experiențe care au dovedit că persoanele menținute timp îndelungat în încăperi unde ferestrele obișnuite sînt înlocuite de pereți de sticlă, capătă amețeli, fotofobie și o senzație nedefinită de anxietate. La rîndul lor, cîțiva artiști decoratori au declarat că au fost solicitați de locatari ai blocurilor de sticlă să micșoreze dimensiunile zidurilor-ferestre.

V. Grigoriev

CARICATURIȘTII AU DREPTATE

Miopia și seriozitatea

Caricaturiștii și nu numai ei — au adesea tendința de a atribui elevilor „ochelariști" calificativul de „tocilari", pentru a ne exprima într-un limbaj utilizat în adolescență. Dar ce părere au psihologii despre relația miopie-silință la elevi ? Unii socot că elevii care suferă de miopie sînt, într-adevăr, mai sîrguincioși și mai dezvoltați din punct de vedere intelectual decît colegii lor cu vederea normală. „Credeam că imaginea clasică a celor „buni la învățătură" și cu ochelari pe nas, popularizată de caricaturiști, era neîntemeiată, a declarat recent dr. J. W. Douglas, din Londra. Am avut însă prilejul să verific și să constat : caricaturiștii au dreptate !"

Prilejul de a verifica i s-a ivit în cursul unor investigații întreprinse de sociologii britanici printre 5 362 de copii născuți în martie 1946. Ei vor fi ținuți sub observație pînă la sfîrșitul anului 1968 (cînd copiii vor împlini vîrsta de 22 de ani). Scopul este de a studia dezvoltarea intelectuală a copiilor în funcție de mai mulți factori : fizici (greutate, înălțime), familiali (copii unici, familii numeroase, divorțuri, decesul unui părinte), sociali, fiziologici. Printre ultimii se numără și miopia.

Ce au arătat testele la care au fost supuși elevii în vîrstă de 8, 11 și 15 ani ? Rezultatele obținute pînă în momentul de față se declară în favoarea copiilor miopi, aceștia vădind o dezvoltare intelectuală superioară celei medii. Ei manifestă mai mult interes față de temele școlare, în clasă sînt mai atenți decît ceilalți copii, iar în afara școlii au preocupări mai mult intelectuale decît sportive. Lucru firesc, de altminteri : handicapați din punct de vedere fizic, copiii miopi încearcă să se „reabiliteze" prin performanțe intelectuale. Dar aceasta nu e unica explicație, menționează cercetătorii. După cum se știe, miopia se poate moșteni, iar șansele de a păși în viață cu această moștenire cresc cînd amîndoi părinții sînt miopi (organizatorii testelor subliniază, ca un fapt cert, tendința bărbaților miopi de a se căsători cu femei mioape). O dată cu defectul vizual, părinții transmit progeniturii lor și predilecția pentru preocupările intelectuale. În această ordine de idei cercetătorii arată că în cazurile în care miopia copiilor se declară abia la 7—8 ani, dezvoltarea lor pînă la această vîrstă se menține, totuși, deasupra mediei.

Dacă așa stau lucrurile cu copiii miopi născuți din părinți de asemenea miopi, ce se întîmplă cu cei care n-au moștenit defectul de vedere al părinților ? Sau cu copiii care au surori și frați miopi ? Pentru a studia nivelul intelectual al copiilor în toate variantele determinate de miopie, psihologii și sociologii britanici au inițiat cercetări suplimentare. Ele se află într-un stadiu care nu îngăduie încă desprinderea unor concluzii.

O. Zarin

Desen de **E. Walter (Tallin)**

DESCOPERIRI

Uriașii rotunzi din junglă

Operația de defrișare a unui sector din jungla Costa Ricăi a dat la iveală

niște sculpturi ciudate, în formă de sfere. Unele dintre ele au diametrul de 2 metri și cîntăresc 16 tone, altele sînt mult mai mici, cu diametrul de numai 10 centimetri. E ciudată și amplasarea sferelor de piatră. Ele sînt așezate în grupuri de cîte 3 pînă la 45 de sfere, schițînd parcă conturul unor figuri geometrice : triunghiuri, cercuri, uneori linii drepte care, după cum s-a constatat, sînt orientate în direcția nord-sud. Cine a cioplit uriașii de piatră ? Cînd ? În ce scop ?

Descoperirea e prea recentă pentru ca experții să-și fi putut spune cuvîntul. Au fost, totuși, emise ipoteze potrivit cărora sferele de piatră ar fi fost dăltuite prin secolele XIV—XV de către strămoșii autohtonilor. Din aceeași pe-

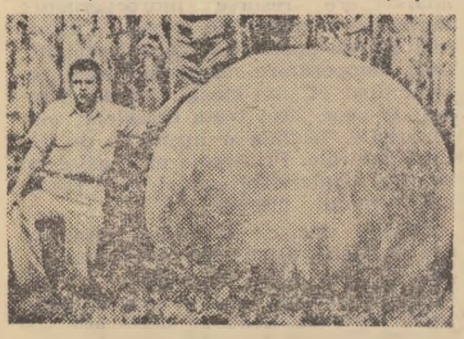

rioadă datează vasele de argilă și podoabele de aur, îngropate în preajma sculpturilor sferice. Nu-i exclus, afirmă unii specialiști, ca numeroasa familie a uriașilor de piatră să fi servit unor ritualuri religioase. Dar modul în care sferele sînt răspîndite în junglă, alcătuind mozaicuri geometrice, a sugerat altora ideea că ele sînt un vechi „observator astronomic", cu ajutorul căruia erau calculate datele calendaristice și perioada lucrărilor agricole.

SENZAȚII TARI

Olimpiadă pe mlaștini

De două ori pe an, în februarie și octombrie, parcul național Everglides din sudul Floridei devine punctul de atracție al amatorilor de senzații tari. Chiar dacă condițiile de acces în această rezervație tropicală, cu mlaștini ce însumează zece mii de kilometri pătrați, sînt foarte grele, spectacolul care ți se oferă acolo — unic pe glob — merită osteneala

Să vedem despre ce-i vorba. Prin nămolul gros și mîzgos al unei mlaștini înaintează, învăluită într-un nor de stropi cleioși și cu un zgomot asurzitor, o mașină neobișnuită. Șoferul e instalat pe un scaun înalt și sucește cu disperare volanul ba la stînga, ba la dreapta.

Fantezia și curajul acestor „vagabonzi ai mlaștinilor" — cum li se spune — întrec orice închipuire. Mașinile lor au motor de automobil de curse (de cel puțin 600 c.p.), roți de avion și caroseria luată de la turisme vechi.

Posesorii originalelor mașini își dau întîlnire, de două ori pe an, pe „velodromul" lor, un canal de 1 600 de metri în formă de 8, special săpat în parcul Everglides. Mașinile concurează pe clase, stabilite în funcție de greutate, de numărul roților și de capacitatea motorului. Dacă în timpul competiției vehiculele se ciocnesc între ele, se avariază sau sînt în pericol să se scufunde, suporterii se vîră imediat în noroi ca să-și salveze favoriții. Așa s-a întîmplat, bunăoară, cu autoșenileta condusă de frații Johns, care și-a pierdut roata din față. E adevărat că mașina se numea *Double trouble*, ceea ce s-ar putea traduce ca *Buluc de buclucuri*.

V. Gorelin

Torpilă la tribord!

(Urmare din pag. 4-a)

a atacat **Lusitania** fără a avea o indicație specială în acest sens. El afirmă că a folosit numai o torpilă din cele două aflate la bord: **„Nu puteam lansa o a doua torpilă în mulțimea de oameni care încercau să se salveze"** — consemnează el.

După ce s-a întors la bază, Schwieger a fost felicitat de comandantul flotei pentru scufundarea unuia din cele mai mari vase ale inamicului. Dar cînd lumea a aflat de numărul morților de pe **Lusitania** și a fost cuprinsă, pe bună dreptate, de indignare, comandantul submarinului a fost admonestat personal de Kaiser.

Germanii atribuie cea de a doua explozie și scufundarea rapidă a vaporului substanțelor explozive care s-ar fi aflat în cala lui. Englezii afirmă însă că Schwieger n-a putut rezista tentației de a lansa o a doua torpilă împotriva unei „prăzi atît de grase", ca **„Lusitania"**. După părerea lor, tocmai a doua torpilă ar fi determinat scufundarea.

Disputa nu s-a încheiat încă.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

BOGDAN VIOREL — Leleşti (Dej): 1). Am lămurit misterul! Codenalul conține 0,0115 g. așa cum este indicat în prospectul care însoțește preparatul. În agende doza este trecută greșit, probabil dintr-o eroare (dublă!) tipografică. 2). Da. 3). Fosfobionul (Trifosfadenul) nu conține fosfor pur, ci soluție apoasă de Mononatrium adenosintrifosforic 10 mg. pe fiolă.

P. VASILE — Cluj: Este vorba de o **spermatoree**, inerentă uneori vîrstei dv. Trebuie căutată totuși cauza sau punctul de plecare al diverselor excitații (care pot fi: fimoza, hemoroizii, uretrita etc). și trebuie tratate în consecință. În cazul eliminării acestor cauze se recomandă calmante de tipul bromurii, valerianei sau hidroterapie și reconstituante ale sistemului nervos (ser neurotonic, vit. B_1, B_6, B_{12}, Fosfobion).

TIKVA — Timișoara: Nu trebuie să temeți de nici o urmare, dacă-i puneți capăt. Vă recomandăm pentru stimularea sistemului nervos și a memoriei cîteva serii de Fosfobion (15 injecții lunar) asociat cu vit. B_1 fortissim și Folcisteină. Luați în restul de 15 zile pe gură: Remineron și Hecogen cîte 3 linguriițe pe zi și Multiglutin și vit. B_6 forte cîte 1 fiolă pe zi în apă.

RADU NICOLAE — Lugoj: Citiți răspunsul dat mai sus sub Tikva — Timișoara.

ION DOBRESCU — Cîmpulung: Dacă nu are o cauză dentară sau organică (stomacală etc.), **mirosul urît din gură** poate fi combătut simptomatic prin ape de gură existente în comerț sau cu Rp. Mentol 0,05 g. Elixir paregoric 2 g liq. Hoffmann q.s. ad 10 ml. D.S. 5—6 picături după mese în puțină apă zaharată. De asemenea, se vor consuma peste zi cît mai multe mere crude, care, pe lîngă alte virtuți, au și pe aceea de a absorbi mirosul neplăcut din gură.

SABINA — București: 1). După cum ați remarcat și dv. secretul reușitei tratamentului **acneei vulgare** este regimul, din care vor fi eliminate: condimentele, excitantele, conservele, carnea de porc, sosurile, prăjelile, ouăle, ciocolata, cacao. Ca tratament, în afara metodelor clasice, vă recomandăm cure periodice de Tetraciclină 0.25x4 pe zi cu cîte 1 drajeu B complex timp de 6—8 zile. 2). Seara la culcare după curățirea pielii cu un tampon de vată înmuiată în licoare Hoffmann și apă distilată în părți egale, sau cu apă boraxată 1% caldă, aplicați următoarea pomadă: cloramfenicol 0.500 g + hidrocortizon 2 fiole + lanolină 10 g.

C. I. — Turnu Măgurele: 1) Să vă bronzați cu raze solare sau artificiale (ultraviolete). 2). Faceți o cură cu Gerovital H3 conform indicațiilor din prospect (preventiv) folosind în același timp loțiunea cu același nume. 3). Citiți indicațiile date sub Sabina — București la punctele 1 și 2.

B. F. — Sebeș: Citiți răspunsul de mai sus (Sabina — București) pct. 2.

ANDREI MARIA — București: 1) Împotriva **punctelor negre** aplicați seara la culcare tratamentul indicat sub Sabina — București la punctul 2. 2) Pentru pălirea **pistruilor** (efelidelor) există o serie de creme antisolare ca: Rp. oxid de zinc 20 g, Balsam de Peru 3 g. cold-cremă 77 g. sau Rp. chinină clorhidrică 4g, oxid de zinc 21 g+cold-cremă 75 g. Se recomandă ca ele să fie aplicate pe pielea perfect curată. 3). Pentru **curățirea și albirea feței** Rp. Hydrarg. precip. alb. 5g, Acid Salicilic 2 g, Pasta zinci oxyd ad 100.

ALEX. OCTAVIAN — Gura Văii: Citiți răspunsul dat mai sus sub Andrei Maria pct. 1 și 3.

MAMA — Bacău: Curele de Gerovital H3 dacă sînt bine suportate se pot repeta indefinit; se vor lua 3 drajeuri pe zi la 2—3 ore după mese timp de 12—15 zile, cu pauze de 15 zile între serii. **Durerile reumatice** și **arterioscleroza** sînt uneori influențate favorabil de acest tratament.

CHARLA — Jimbolia: Ulceroșii sînt în general slabi și dv. o confirmați. Puteți încerca o cură de îngrășare suprimînd alimentele contraindicate, dar consumînd grăsimi crude (unt, smîntînă, ulei) și făinoase și urmînd tratamentul cu hidrazidă I. N. și Electovit după schema indicată de noi.

ÎNTREPRINDEREA
7 NOIEMBRIE
GHIMBAV — BRAȘOV
Livrează întreprinderilor de stat și organizațiilor economice socialiste, pe bază de repartiții, următoarele produse:

Hîrtie cretată	Diferite formate și culori
Carton ondulat	Cu 1,2 și 3 straturi netede
Mucava gri	Diferite grosimi
Confecții	Diverse cutii din carton ondulat și mucava

EXECUȚIA ȘI CALITATEA EXCEPȚIONALĂ SÎNT CARACTERISTICILE PRODUSELOR NOASTRE

FAT CODLEA

Fabrica de articole din tablă CODLEA
Str. Armata Roșie 147, telefon 146

Produce:

- Canistre din tablă pentru benzină
- Uși de cabine
- Filtre pentru tractoare și autocamioane „Carpați"
- Rame pentru aparate de măsurat
- Butoaie de tablă de 200 litri, T.D.A.

CEREȚI ȚESĂTURILE PRODUSE DE:

ÎNTREPRINDERILE TEXTILE Bucegi PUCIOASA

„TOMIS" „BROȘTENI" PENTRU BALONSEIDE

Zefir „SORIN" și „ȘTEFAN" PENTRU CĂMĂȘI BĂRBĂTEȘTI ȘI BLUZE PENTRU FEMEI

„APOLLO" POPLIN CARO ȘI ÎN DUNGI

„ȘIFON" ALB ȘI ÎN CULORI lățime 150-220 cm.

SÎNT ASPECTUOASE ȘI DURABILE

COMERTUL PRIN COLETARIE

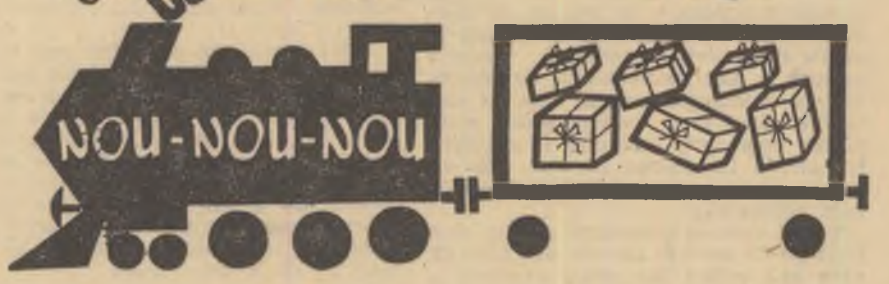

ECONOMISIȚI TIMP ȘI BANI

O simplă carte poștală adresată secției „Comerțul prin coletărie" a cooperației de consum str. Sergent Nuțu Ion 8—12, oficiul Poștal București și...

... PRIMIȚI LA DOMICILIU prin colet poștal mărfurile solicitate

PLATA se face la primirea coletului

La cerere vi se trimite gratuit lista mărfurilor care se pot expedia la domiciliu.

Reînnoiți-vă abonamentul la VEAC NOU

MODĂ

Extravaganţă masculină

În ultima vreme se constată la bărbaţi un gust de noutate şi fantezie vestimentară caracteristic modei feminine. Răzbunîndu-se parcă pe conservatorismul costumului, care de o bună bucată de timp rămîne — cu mici fluctuaţii — acelaşi în esenţă, exemplarele excentrice ale sexului tare fac nişte demonstraţii de-a dreptul uluitoare.

De exemplu, în Occident, cravata începe să dispară din ţinuta de seară din cauza bluzei tricotate. Moda a venit din Anglia de la un tînăr extravagant şi anonim şi de la Tony Armstrong Jones, conte de Snowdon. La această iniţiativă a vechiului continent a răspuns de peste ocean un senator american. Primii propagandişti ai tricoului alb au găsit repede imitatori, în special în Italia, unde frapanta noutate vestimentară a pătruns pînă şi la Scala din Milano (telespectatorii noştri au putut vedea această ţinută la acompaniatorii Rikăi Zarai, cu prilejul Festivalului de la Braşov — n.n).

În America, un croitor a mers aşa de departe cu extravaganţa încît a lansat moda mini pentru bărbaţi: jachetă scurtă care lasă pîntecul dezgolit şi o... fustiţă cu treisprezece centimetri deasupra genunchiului. În Franţa şi Anglia sînt la modă uniformele de mareşali

Creatorii din Minsk propun tinerilor acest ansamblu de primăvară care îmbină fantezia şi bunul gust

napoleonieni, filmul „Bonnie şi Clyde" a lansat costumele „gangster" etc., etc.

Iată, deci, că excentricitatea nu e un apanaj al modei feminine. Mai mult, un celebru croitor francez, Pierre Cardin, susţine că, cel puţin la Paris, bărbaţii cheltuiesc pentru îmbrăcăminte mai mult decît femeile. Cardin a făcut această constatare pe baza unor cifre concrete: două treimi din veniturile lui au ca sursă moda masculină.

Dacă artistul parizian datorează mult gustului pentru eleganţă vestimentară al bărbaţilor, nu-i mai puţin adevărat că şi bărbaţii au de ce să-i fie recunoscători. Cardin a fost primul care a făcut din casa lui de mode o citadelă a modei masculine, care pînă atunci ocupa un loc mărginaş în aşa numita haute couture. Anonim pînă în 1958, aşa a intrat Cardin în rîndurile „zeilor" gustului parizian.

Cardin a urcat toate treptele pînă la cunoaşterea perfectă a meseriei pe care o practică azi cu atîta talent şi succes.

„Aveam pretenţia că ştiu ce înseamnă un bărbat elegant. Dar mi-am zis: dacă am să merg pe linia clasică, am să ratez. Trebuie să provoc, să atrag atenţia" — îşi aminteşte Cardin. Şi a lansat cravatele înflorate. Tot Parisul a vorbit de ele, dar nimeni nu le-a cumpărat, (stocul avea să se epuizeze peste cîţiva ani, cînd cravatele înflorate au cunoscut o mare vogă). În schimb ele i-au pus numele în circulaţie şi, în scurt timp, Pierre Cardin a devenit regele modei masculine.

I. Belova

— Stăpîneşte-te, Igor, toată lumea se uită la tine!

OPINII

Un teatru al sportului

Sportul este una dintre îndeletnicirile cele mai necruţătoare cu vîrsta. La anii cînd în alte profesii nimănui nu i-ar trece prin cap să te considere un om sfîrşit, în sport eşti condamnat printr-un cuvînt neplăcut şi adesea nemeritat: veteran. La 30 de ani, pe scena lirică eşti tînăr; pe stadion — veteran. Te simţi încă în stare să dai mult, să realizezi performanţe mari, dar degeaba: eşti veteran

Unii îmi spun în glumă, „Bunicuţa gimnasticii sovietice" Rîd şi eu împreună cu dînşii, deşi, sincer vorbind, la 32 de ani pentru o femeie cuvîntul „bunicuţă" nu-i deloc plăcut.

Am extras acest citat dintr-un articol al celebrei gimnaste Larisa Latînina care duce mai departe o discuţie începută de halterofilul Iuri Vlasov despre necesitatea înfiinţării unui teatru al sportului.

Argumentele care se aduc sînt de două feluri: sportive şi artistice.

Azi toţi îl numesc pe brazilianul Pele „regele fotbalului", azi îl admiră chiar şi oamenii care n-au nici o legătură cu sportul. Măiestria lui este unică, aş spune chiar estetică în cel mai înalt grad Pele poate să facă totul, cunoaşte toate secretele mingii. Azi Pele are 27 de ani Pe urmă va avea 30. I se va spune tot mai rar „regele" şi tot mai des „veteranul". După aceea va dispărea de pe terenul de fotbal. Vechii suporteri vor povesti despre el legende celor care n-au apucat să-l vadă. Iar Pele însuşi, bărbat tînăr, uşor îngreuiat din lipsă de antrenamente, va sta în tribună şi va urmări evoluţia „urmaşilor" lui. Anii îi vor lua ceva din viteză, din rezistenţă, dar nu se vor putea atinge de măiestria, virtuozitatea, strălucirea lui. Parcă peste zece ani simpla prezenţă a numelui lui Pele pe afiş n-ar putea umple cu spectatori stadioanele?

Dar poate că exemplul lui Pele nu este bun. Poate că brazilienii vor avea faţă de idolul lor aceeaşi grijă pe care au avut-o englezii faţă de Stanley Mathews, care şi-a încheiat cariera de fotbalist la 50 de ani, cu titlul de sir.

Măiestria, virtuozitatea, nu pot fi transmise prin cuvinte, ele trebuie văzute, demonstrate pe viu. De aceea, un teatru al sportului mi se pare nu numai un spectacol pasionant, ci şi o admirabilă şcoală pentru sportivii începători — *scrie Larisa Latînina.*

Aşadar, sportivi încă în plină putere creatoare — şi exemplul cel mai bun e chiar Larisa Latînina — ar găsi un teren admirabil pe scena unui astfel de teatru unde, eliberaţi de grija victoriei şi a punctelor obligatorii, ca şi de spectrul etichetei de „veterani", ar putea desfăţa ochiul cu măiestria lor şi, totodată, da lecţii.

Al doilea argument avansat în discuţii este de ordin artistic.

Prin spectaculozitatea şi dinamismul lui, prin particularităţile individuale ale interpreţilor şi acuitatea conflictelor, sportul se apropie foarte mult de artă. Un sportiv mare, ca şi un actor mare, trezeşte în spectatori emoţii, sentimente puternice. Sportul este scenic în esenţa lui, trebuie doar ca această calitate să fie bine pusă în valoare. Cum?

Printr-o strînsă colaborare între sportivi de înaltă clasă şi regizori experimentaţi, înzestraţi cu gust şi fantezie. Cunoscînd legile scenei, regizorul va face programele unui astfel de teatru al sportului muzicale, dinamice, spectaculoase. O asemenea sinteză ar da naştere unui gen de spectacol absolut nou, apropiat de circ, dar fără să-l imite, apropiat de revistă, dar fără s-o imite — *încheie Larisa Latînina.*

NOI FEMEILE, ŞI CEILALŢI

De ce ne certăm

Datele tribunalului orăşenesc-Moscova arată că, pînă acum cîţiva ani, jumătate din procese erau provocate de certurile dintre vecini (în special aceia care foloseau o încăpere în comun). Acum, numărul lor a scăzut mult. Dar pentru ca să dispară complet, ar trebui, după părerea mea, ca oamenii să înveţe tehnica de a vorbi unii cu alţii, de a evita conflictele, de a le preîntîmpina.

Pentru a obţine de la cineva ceea ce doreşti, trebuie înainte de toate să-l **montezi pe curent pozitiv**, să-l faci să spună „da".

Să ne imaginăm, în acest sens discuţia dintre două vecine de bucătărie dintre care una şi-a plasat o masă astfel încît o împiedică pe cealaltă să-şi folosească frigiderul. În locul scandalului obişnuit, dialogul va suna în felul următor:

— Masa dumitale este mai mare decît cea veche.

— Da, cealaltă era prea mică.

— Deci eşti de acord că e mai mare?

— Sigur, probabil de aceea s-a îngustat locul de trecere şi nu mai poţi umbla la frigider.

Sună idilic, de acord. Dar scandalul este evitat. Nu sîntem îngeri, sîntem oameni şi avem nervi. Să ni-i menajăm.

Tehnica de a comunica între noi nu este, la urma urmei, chiar atît de complicată. Mai devreme sau mai tîrziu, oamenii şi-o însuşesc din proprie experienţă. Dar pînă cînd se întîmplă aceasta, pînă cînd tehnica se perfecţionează şi se şlefuieşte, ne scoatem sufletul unii altora.

Cîte necazuri, chiar drame familiale, ar fi putut fi evitate dacă oamenii ar fi cunoscut mecanismele psihice fundamentale care fac să funcţioneze această tehnică a comunicării!

Să presupunem că soţului nu i-a plăcut ceva şi că îşi „expune" pretenţiile, ridicînd vocea. Răspunsul îl va primi sub aceeaşi formă — prin ţipete. Şi se pare că reacţia partenerei sale este un fenomen psihic normal. Într-o instituţie ştiinţifică s-a studiat o problemă foarte interesantă: pe ce ton e mai eficient să se dea telefonic instrucţiunile şi dispoziţiile necesare. S-a constatat că la şoaptă s-a răspuns prin şoaptă, la ţipete prin ţipete, iar la tonul potrivit — pe un ton potrivit. Această imitaţie involuntară a fost numită **efectul reflectării.** De aceea nu vă miraţi dacă la grosolănie vi se răspunde prin grosolănie, la brutalitate — prin brutalitate. Dacă vă încruntaţi, oglinda nu vă arată încruntat?

Multe femei adoră să-şi cicălească bărbaţii, rumegînd la nesfîrşit defectele lor reale sau inexistente. Ele cred în mod naiv că acest procedeu le ajută soţilor în viaţă. Că într-o bună zi, după o asemenea „prelucrare", bărbatul îşi va îndrepta umerii şi va spune cu voce plină: „În sfîrşit, am înţeles tot. Îţi mulţumesc, draga mea, că m-ai reeducat!"

Nu, un astfel de sistem nu-l poate face pe om mai bun. Mai curînd dimpotrivă. Iată de ce în anumite ţări occidentale, multe firme, înainte de a-şi avansa funcţionarii în posturi de conducere, se interesează cum se poartă soţiile respectivilor candidaţi. Această măsură a fost recomandată de specialişti în psihologia socială, care au stabilit că dacă soţul, venind acasă, aude numai reproşuri, învinuiri şi plîngeri, îşi pierde încrederea în sine. Iar un om care nu crede în sine nu poate fi bun conducător.

Totuşi cum să procedeze o soţie care înţelege că soţul ei nu este aşa cum ar vrea să-l vadă? Nu există o reţetă universală pentru această împrejurare, ca, de altfel, pentru nici o împrejurare

cotidianul

de viaţă. Dar există bunul simţ şi un principiu general. Secretul e nu de a-l sili pe om să procedeze aşa cum trebuie, ci ca el să facă aşa din propie voinţă, sau plăcere.

Dacă, de exemplu, vă duceţi la vecin şi îi spuneţi: „Vino să-mi repari televizorul", e puţin probabil că el îşi va lăsa toate treburile baltă şi vă va urma. Încercaţi, însă, să-i spuneţi aşa: „Ştiu că te pricepi la televizoare, te rog ajută-mă să-l pun şi eu la punct pe al

meu". După asemenea cuvinte va reacţiona cu totul altfel şi vă va repara cu plăcere televizorul.

Bineînţeles, această practică nu trebuie exagerată şi înţeleasă cam aşa: dacă vreau ca şeful să mă avanseze, hai să-l flatez. Nu trebuie încălcată graniţa cinstei şi a principialităţii. În definitiv, cînd îi spunem vecinului că se pricepe la televizoare, nu-l linguşim şi nu-l minţim. Spunem adevărul.

În relaţiile cu oamenii, esenţialul e să-i abordezi pozitiv, cu bunăvoinţă. Această cale e cea mai bună nu numai din punctul de vedere al moralei, ci şi al eficienţei. Argumentul trebuie să fie nu **ce rău îţi va fi dacă nu vei face asta, ci ce bine îţi va fi dacă o vei face.** Argumentele pozitive sînt cele mai eficace.

Cînd omul este constrîns prin ameninţări sau perspective neplăcute, reacţia lui nu va fi cea aşteptată. În mod inconştient el simte nevoia să se elibereze de apăsare, izbucnind. Dimpotrivă, un cuvînt bun îl ţine minte multă vreme şi dă roade multă vreme. Ştiinţa de a găsi acest cuvînt bun şi de a-l spune atunci cînd trebuie depinde în mare măsură de om, de felul lui de a privi viaţa.

Oxana Gorbovskaia

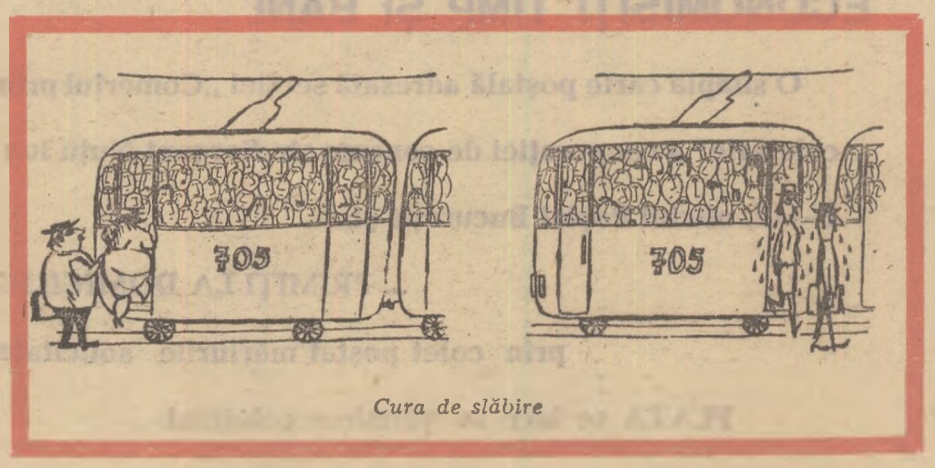

Cura de slăbire

40 160

REDACŢIA: Bucureşti, Piaţa „Scînteii". Tel. 17 60 10. Abonamentele se fac la oficiile poştale
Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii